
Jeromos füzetek

Bibliatudomány – Bibliaapostolság

99. szám

Húsvét

Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat
Budapest, 2015

Jézus sírbatétele, Szent Sír templom (Végh Ferenc felv.)	címlap
A feltámadás után (T.B.)	1
A „megigazulás” Máté evangéliumában (Török László)	4
Keresztes hadjáratok, 5. rész (T.B.)	17
<i>Élő Ige Bibliaiskola, 89. óra (Vágvölgyi Éva)</i>	25
Gyűjtés a jeruzsálemi szegényeknek (Gyürki László)	33
Könyvismertetés (Kocsis Imre)	41
Érdekességek	44
Társulatunk életéből	45
Ajánlatunk	Borító

J e r o m o s f ü z e t e k

az első magyar szentírástudományi folyóirat
– gyakorlati anyaggal hitoktatók számára –

ISSN 0866-2207

Szerkeszti, kiadja és terjeszti:

Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat

B i b l i a k ö z p o n t

1066 Budapest, Teréz krt. 28. I/6. Fax: 312-24-78

Nyitva: hétfő-csütörtök, 9-17-ig ☎ 332-22-60

Email: jeromos@biblia-tarsulat.hu

Honlap: www.biblia-tarsulat.hu

**A szerkesztőbizottság tagjai: Gyürki László, Kocsis Imre,
+Székely István, Tarjányi Béla,
Thorday Attila, Vágvölgyi Éva**

Felelős szerkesztő: Tarjányi Béla

Nyomda: Royal Press Hungary Kft.

Feltámadás után

„Isten úgy szerette a világot, hogy egyszülött Fiát adta oda, hogy aki benne hisz, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.” (Jn 3,16) Nagyon sokszor hallunk a Szentírás szövegéből is, szentbeszédekben is az örök életről. Ez ad reményt, hogy nem hiábavaló az élet küzdelme, nem hiábavaló életünk sok-sok fáradozása, szenvedése, mert örökké fogunk élni Istennél.

Biztosan elgondolkodunk néha azon, hogy mit fogunk mi ott csinálni az öröklétben. A Szentírásból annyit tudunk, hogy ott mindenkinek nagyon jó lesz. Szent Pál azt mondja, hogy: „szem nem látta, fül nem hallotta, amit Isten azoknak készített, akik Őt szeretik.” (1 Kor 2,9). De mit is fogunk mi egy örökkévalóságon át csinálni? Nehéz ezt elképzelni, hiszen erről nincsenek közvetlen tapasztalatok. Hadd legyenek kissé merész: hadd mondjam el röviden, hogy én hogyan gondolom el ezt, amikor mindez az eszembe jut, mit várok, mit remélek – bízva abban, hogy nem járok nagyon-nagyon messze az igazságtól.

Az első és legfontosabb minden bizonnyal az lesz, hogy lenyűgözve állunk majd Isten jósága és szépsége előtt. Hiszen most – mint Pál mondja – „csak tükörben, homályosan látunk.” (1 Kor 13,12), csak sejtésünk van Isten jóságáról, de akkor majd, „színről színre látjuk őt” (uo.).

Mindegyikünk életében vannak olyan pillanatok, amikor az ember azt mondja, hogy „de jó lenne, ha ez a pillanat örökké tartana!” Ha pedig ez már itt a földön előfordulhat velünk, mennyivel inkább tud ilyen lenyűgöző élményt adni Isten, a Mindenség Teremtője mindannyiunknak, akik méltók leszünk arra, hogy odakerülhessünk. Isten színe látása olyan csodálatos lesz, hogy azt nem lehet megunni: az örök élet egy véget nem érő boldogsággal teli állapot lesz.

Vannak azonban igen sokan a világon, akik ezt másként gondolják. A buddhisták úgy hiszik, hogy az öröklétben az embernek nem lesznek már vágyai, nem lesz szenvedése, nem lesznek kívánságai. Szerintük a földi életben azt kell elérni, hogy megszabaduljunk emberi, testi-lelki vágyunktól, kívánságunktól. A muszlimok ennek ép-

pen az ellenkezőjét várják: Odaát majd mindenféle gyönyörűség és élvezet vár ránk, ”Paradicsom” vég nélkül.

Az Ószövetségben az örökkévalóságot, Isten udvartartását úgy képzelték el, mint a hatalmas földi királyok fogadásait, ünnepségeit. Isten középen trónol, körülötte vannak a szolgák, az angyalok énekeket zengnek, az emberek dicsőítik Istent. Az Újszövetségben viszont sokkal inkább előtérbe került az a meggyőződés, hogy az örökkévalóságban elsősorban Isten szépségét, jóságát csodálhatjuk majd. Ezt már itt, a földi létünk során is megtapasztalhatjuk néhány mély, bensőséges pillanatban, amint erről Pál apostol is beszámol (vö. 2 Kor 12 fej.). Biztosak lehetünk abban, hogy ez boldoggá tesz bennünket, és hogy ezt soha nem lehet majd megunni.

Emellett mi természetesen hiszünk abban is, hogy ott lesznek szeretteink, akik előttünk jártak, és megcsodálhatjuk akkor az ő lelkükben midazt, amit Isten nekik adott, és általuk a világnak. A bennük lévő tiszta szeretetet fedezzük majd fel majd, amit most, itt a földi életben nem mindig látunk egymásban. Ott majd tisztán fogjuk látni az Isten által nekik adott értékeket, és szeretteink lelke felragyog akkor mindazon adományok és értékek által, amelyet elérték földi létük során. S mi együtt fogunk örülni és örvendezni velük.

Végül pedig – azt hiszem – feladatot is kapunk. Ott, a mennyországban sem fogunk örökké tétlenül időzni – hiszen Isten sem tétlen: Jézus maga mondta: látja az Atyát, hogy cselekszik, és ő is ugyanazt teszi (vö. Jn 5,19). Vajon mi lesz majd ez a feladat? Sokan vagyunk, sokan vannak közöttünk, akik esti imájuk során, vagy egy-egy csendes pillanatban nap, mint nap gondolnak a szeretteikre, imádkoznak mindegyikükért. Olyanok is vannak, akik teljes listát készítenek barátaikról, szeretteikről, hogy senki ki ne maradjon. Mások csak úgy, emlékezetből veszik sorra mindazokat, akikre szerető szívvel gondolnak, akikért imádkoznak. És fohászknak azokért is, akik rossz úton járnak és segítségre szorulnak. Őket is Isten színe elé viszik imájukban, hogy a Mennyei Atya segítse meg őket.

Meg vagyok róla győződve, hogy ezt ott is folytatni fogjuk. Látni fogjuk majd a földön élő szeretteinket, ismerőseinket, a szülők látják

majd gyermekeiket, unokáikat, dédunokáikat, amint a földön járják a küzdelmes utat – és imádkoznak értük. Ott Istennél, az Isten közelében ez az imádság nyilván sokkal hatékonyabb lesz, mert közvetlenül, mintegy az Isten kezét fogva fogunk értük fohászolni, imádkozni. De azokért is, akik bajba kerültek, ugyanolyan aggodalommal könyörgünk majd, és bátorítóan, biztatóan gondolunk rájuk. Biztos vagyok benne, hogy ezzel sokat-sokat segítenek már most nekünk elhunyt szeretteink, és ezt fogjuk majd mi is tenni odaát. Vannak, akik azt állítják, hogy már a pusztá gondolataink és érzelmeink is hatnak a körülöttünk lévő világra. Azt mondják, hogy még a szobánkban növe virág is megérzi, ha szeretik, és ettől bátrabban virul. Számítógépeket is vizsgáltak, és kísérletek során kimutatták, hogy még ezeket a precíz gépek is befolyásolni lehet pusztán az ember jelenléte, gondolata által. Azt is tudjuk, hogy minden élőlénynek, így nekünk embereknek is van mérhető kisugárzásunk, tudományos nevéen „auránk”, amely bizonyítottan hat a környezetünkre.

Nyilvánvaló tehát, hogy már itt a földön, a fizikai valókra és környezetünkre is hatással vannak gondolataink és érzelmeink. Köz tudott például az is, hogy ha valaki igazán meg akar gyógyulni, akár gyógyíthatatlan betegségéből is meggyógyul, pusztán azért, mert erre gondol, ezt nagyon akarja. Ugyanígy tudnak hatni gondolataink (jóindulatunk, szeretetünk) a másik ember irányába is. Ha az ember kéréssel valakit, bátorítja, segíti őt, akkor az illető összeszedi erejét, erőre kap az akarat, és meggyógyul, vagy a jót választja.

Meggyőződésem, hogy odaát egyáltalán nem fogunk unatkozni, mert lesz elég teendőnk. Mindazokra, akik utánunk jönnek, gondolni fogunk szeretettel, bátorítóan, Istennek irántuk való szeretetéhez társulva, hogy ők is, az utánunk jövők, majd hozzánk érkezzenek.

Néhány tétova gondolat volt mindez az örökléttel kapcsolatban, de talán érdemes elgondolkodni ezeken, vagy akár azonosulni velük. Arról pedig mindenképpen meg lehetünk győződve, hogy az örökélet minden várakozásunkat fölül fogja múlni.

Adja Isten, hogy majd ott is találkozunk!

Hogy lássuk, mit cselekszik az Atya, és mi is cselekedjünk.

(T.B.)

Török László

A „megigazulás” Máté evangéliumában

Összesen hétszer fordul elő Szent Máté evangéliumában a „*dikaio-szüné*” görög kifejezés. Ez a szám lehet merő véletlen is, de mivel tudjuk, hogy a Bibliában a tökéletesség száma, elgondolkodtat ez a véletlen, és arra sarkall, hogy összevessük az előfordulási helyeket. Még izgalmasabb az a körülmény, hogy a hét előfordulásból öt egy egységen belül, a „*Hegyi beszédben*”¹ történik, amiben Jézus „új Mózesként” meghirdeti a Mennyek országának törvényeit, vagyis azt az utat, amelyen járva kedvesek lehetünk az Isten előtt. Mielőtt az előfordulási helyek elemzésére rátérnénk, járjuk körül a kérdéses szó bibliai jelentéstartalmát.

A „*dikaio-szüné*” szó elsődleges jelentése „igazság”², illetve „igazságosság”, „igazságérzet”, „az igazságosság gyakorlása”, „bíráskodás” az általános nyelvhasználatban³. A magyar bibliai fordítások többségében az „igazság” szót találjuk a kérdéses helyeken⁴.

A *Septuaginta*-ban általában a héber *s^edāqā* (Ter 30,30; 1Kir 3,6; Iz 9,6 stb.) fordításaként használják. De nagyon gyakran a *s^edāqā* fordítása *eleemosüné*” (MTörv 6,25; 24,13; Zsolt 23,5; 32,5; 102,6; Iz 1,27; 28,17; 59,16; Dán 4,24; 9,16), ami olyan igazságra utal, mely a szegények felé, mint „alamizsna” nyilvánul meg⁵.

A „*dikaio-szüné*” szó a „*dikaio-sz*”, „igaz, igazságos” melléknév főnevesített változata. A két névszó gyökere pedig a „*diké*” szóban

¹ Mt 5,1-7,29

² Vö. „*δικαιοσύνη*” in VARGA, ZS., J., *Újszövetségi görög-magyar szótár*

³ Vö. „*δικαιοσύνη*” in GYÖRKÖSY, A., - KAPITÁNYFY, I., - TEGYEY, I., *Ógörög- magyar nagyszótár*

⁴ MBD: „életszentségetek” fordítást alkalmazza Mt 5,20-ban

⁵ Ebből adódik, hogy a Károli fordítás Mt 6,1-ben a „*dikaio-szüné*”-t „alamizsnával” fordítja, amit alátámaszt az a tény is, hogy a verset az alamizsnáról szóló szakasz (Mt 6,2-4) követi. Figyelmen kívül hagyja viszont, hogy az első bevezető versben szereplő „*dikaio-szüné*” a másik két szakaszban kifejtett jöcselekedet, az imádságot (Mt 6,5-15) és a bűjtöt (Mt 6,16-18) is magában foglalja.

rejlik, aminek jelentése „szokás”, „jog”, „ítélet”, „döntés”⁶. A *Sep-tuaginta* alapján „dikaios”, „igaz” az, aki teljesíti kötelességeit Istennel és a közösséggel szemben, és ebben a kapcsolatban igaznak bizonyul, Isten elvárásának megfelelően. Tökéletesen alkalmazkodik Isten akaratához.

A háttérben ott van mindig a tudat, hogy Isten maga az igaz: fedhetetlenül igazodik a lényét kifejező és meghatározó normákhoz, hűséges az ígéretek és a szövetség megtartásában. Igazolta az ítéletben is kifejeződik: igaz bíró, amikor büntet, és amikor üdvösséget ad⁷.

Fontos tehát egyértelművé tenni, hogy a gyakran „igazságként” fordított „dikaiosüné” kifejezés nem csak egyszerűen a „hazugság” ellentéte. Nem is arról van szó, hogy valakinek igaza van valakivel szemben – főleg nem az Isten országának igazságával szemben –, hanem az „életmódban megjelelnő igazság”. Ezért a „dikaiosüné” teljesebb értelmezésre törekvő fordítása: „igazvolt”, „igazzá válás”, de használhatjuk a teológiában elterjedtebb „megigazulás” fordítást is.

Megigazulás a Nyolc boldogságban

A „dikaiosüné” első két előfordulása a Hegyi beszéden belül a „Nyolc boldogság”-ként ismert egységben található (Mt 5,1-12). A szemfüles olvasó azonban mindjárt észreveszi, hogy a nyolc boldogság valójában kilenc, hiszen nemcsak a 3-10 verseket vezeti be a „boldogok” (*makarioi*) szó, hanem a 11.-et is. A „kilenc boldogságon” belül pedig az első hét boldogság alkot egységet, a nyolcadik és a kilencedik pedig egy másik, önálló egységet.

⁶ Vö. „δική” in GYÖRKÖSY, A., - KAPITÁNYF, I., - TEGYEY, I., *Ógörög- magyar nagyszótár*

⁷ Vö. G., SCHRENK, „δικαιος”. és «δικαιοσύνη», in TWNT, II., 187 és 198.o.

³ **BOLDOGOK** a szegények *lélekben*
mert **ővék** az országa a **MENNYEKNEK!**

⁴ **BOLDOGOK** a szelídek
mert **ők** **ÖRÖKLIK** a földet!

⁵ **BOLDOGOK** a sírók
mert **ők** **megvigasztaltatnak!**

<p>⁶ BOLDOGOK akik éheznek és szomjazzák AZ IGAZVOLTOT mert ők jóllakatnak</p>

⁷ **BOLDOGOK** az irgalmasok
mert **ők** **irgalmat nyernek!**

⁸ **BOLDOGOK** a tiszták *szívben*
mert **ők** **ISTENT** meglátják!

⁹ **BOLDOGOK** a békeszerzők
mert **ők** **ISTEN FIAINA**K hívatnak.

Az első hét boldogság három alegységre osztható. A központi vers (6) kitűnik a többi közül, mert hosszabb az első tagja.

A szélső alegységekben, az első szegmensnek első tagjaiban azonos a szóösszetétel: a „szegények lélekben” és a „tiszták szívben”. A jutalmazásról író második tagok között is fellelhető gondolati, kiegészítő jellegű kapcsolat. A „mennyei ország” (3) az „Isten” (8) lakóhelye, illetve akik birtokba veszik a „mennyei országát”, azok „meglátják az Istent”. A szélső alegységek második tagjai között is van párhuzam. Az első tagokban a „szelídek” (4) és a „békeszszerzők” (9) rokon értelmű kifejezéseknek tekinthetők, a második tagokban pedig az „örökölni” ige (4) és a „fiai” főnév (9) jelentési köre szerint egymást helyettesítheti, hiszen a „fiak” „örökölnek”.

A figyelmes bibliaolvasó azonban kegyes csalást fedezhet fel. A párhuzamos szerkesztés eredménye érdekében a 4. és 5. verseket felcseréltük. Valóban, az általánosan elfogadott szövegváltozat, a *textus receptus* szerint, a versek helyes sorrendje 5-4, ami felborítaná ezt a szép párhuzamos szerkezetet. De, ha megnézzük a görög szöveg kritikai kiadását⁸, a kritikai apparátus a lábjegyzetben utal olyan fennmaradt ősi szövegváltozatra⁹, amelyek a fenti sorrendet követik, s amit a retorikai analízis is alátámaszt.

A nyolcadik és a kilencedik boldogság a szakaszon belül egy kisebb, külön egységet alkot.

¹⁰ **Boldogok** **AZ ÜLDÖZÖTTEK** **AZ IGAZVOLT MIATT**
MERT övéké az országa a **MENNYEKNEK.**

¹¹ **Boldogok vagytok**
amikor gyaláznak *titeket*
és **ÜLDÖZNEK**
és minden rosszat mondanak *tiellenetek* **ÉNMIATTAM**

¹² **Örüljetek és ujjongjatok,**
MERT jutalmatok nagy a **MENNYBEN!**

Ugyanis így **ÜLDÖZTÉK** *a profétákat, akik tielőttetek voltak.*

A három alegység közös gondolata az „üldözés”. A második alegység behelyettesíti az első alegység főbb gondolatait. Az „üldözöttek” (10a) helyére a tanítványok lépnek: „üldöznek titeket” (11b). Az üldözés oka az „igazvolt” (10a) helyére pedig Jézus: „énmiattam” (11d). A harmadik alegységben pedig az „üldözött lét” korábbi példaképei, a proféták jelennek meg (12c).

⁸ NESTLE-ALAND, *Novum Testamentum Graece*, Stuttgart 1999²⁷.

⁹ Néhány görög és latin változat (II-V.sz.), az egyik legősibb szír nyelvű változat (*Syrus Curetonianus*) az V. századból, Origenész († 254) és Euzébiusz (†339/340) idézeteiben.

Mindkét egység központjában ott találjuk a „*dikaiooszüné*”, „*igaz-volt*” kifejezést. Az első hét boldogság centruma szerint ez a legfőbb cél, amit „éhezni és szomjazni” kell. A második alegység szerint pedig boldogok vagyunk, ha az üldöztetést is vállaljuk érte, hisz valójában Jézusért magáért ér minket az üldöztetés, ha igazságra törekvünk miatt üldöznek bennünket.

2. Megigazulás az Antitézisekben

A Hegyi beszédben az 5,21-48 egységet „Antitéziseknek” nevezük. *Antitheses* a II. századi „eretnek” *Marcion* egyik művének címe volt, ami sajnos elveszett, de bizonyos részletei, illetve a rá való utalások – főleg *Tertullianus* műveiben – fennmaradtak¹⁰. Ezekből kiderül, hogy Marcion úgy értelmezte a Mt 5,17 verset, hogy Jézus azért jött, hogy eltörölje a törvényt és a prófétákat. Ezt az értelmezést támasztja alá a hat antitézis: A „Ne ölj!” parancs (21-26); A „Ne törj házasságot!” parancs (5,27-30); A válasz kérdése (5,31-32); Az eskü (5,33-37); A bosszú (5,38-42); és Az ellenségszeretet (5,43-48) kapcsán. Marcion az *antitheses* terminust kettős értelemben használja: először, mint retorikai terminust, mely egymásmellé állítja a bizonyos szempontból ellentétes tartalmú mondatokat, másodsor teológiai értelemben, Marcion szerint az antitézisek azt jelentik, hogy Jézus szakított az Ószövetség mózesi törvényével, és helyébe az evangéliumot állította¹¹.

Némi problémát az első antitézist (5,21-26) megelőző szakasz (5,17-20) kapcsolása okoz. Egyértelmű, hogy elkülönül a só és a világosság hasonlattól (5,13-16). Nem lehet fel benne az azt követő antitézisek kettős bevezetése sem: „Hallottátok, hogy megmondattok...”, „Én pedig mondom nektek...”, és nem is egy konkrét parancsal foglalkozik, mint az antitézisek (5,21-48).

Felépítése viszont megegyezik az antitézisekével: egy tézist, Jézussal kapcsolatos hamis elgondolást – „Ne gondoljátok, hogy jöttem eltörölni a törvényt vagy a Prófétákat.” –, követi az antitézis, Jé-

¹⁰ Megtalálható in A. von HARNACK, *Marcion: Das Evangelium vom fremden Gott*,

¹¹ Vö. H. D. BETZ, *Sermon on the mount*, 200-201.

zus állásfoglalása: „Nem jöttem eltörölni, hanem beteljesíteni.” Majd következik egy kifejtő rész (5,18-20). Az antitézisek témáját képező egy-egy konkrét paranccsal szemben, ebben a szakaszban (5,17-20) Jézus a törvény egészével szembeni alapállását fogalmazza meg, amit úgy is felfoghatunk tehát, mint összefoglaló bevezetést a további mondanivalókhöz.

Érdekes még megjegyeznünk, hogy az első szakaszban – véletlenül, vagy tudatosan? –, éppen hat kis antitézist különböztethetünk meg, ami megegyezik a következő hat antitetikus szakasz számával:

1. tézis	Jézus azért jött, hogy eltörölje a törvényt (17b)
1. antitézis	<i>Jézus azért jött, hogy beteljesítse a törvényt (17e)</i>
2. tézis	Az ég és a föld elmúlik (18bc)
2. antitézis	<i>A törvény megvalósul (18e)</i>
3. tézis	Valaki elhagy a törvényből (19a)
3. antitézis	<i>Valaki megteszi a törvényt (19d)</i>
4. tézis	Valaki legkisebbnek hívatik a mennyek országában (19c)
4. antitézis	<i>Valaki nagynak hívatik a mennyek országában (19f)</i>
5. tézis	A tanítványok igazolta (20b)
5. antitézis	<i>Az írástudók és farizeusok igazolta (20c)</i>
6. tézis	Kicsinek vagy nagynak lenni a mennyek országában (19cf)
6. antitézis	<i>Semmiképpen sem bejutni a mennyek országába (20d)</i>

Mindez arra sarkall, hogy ezt a szakaszt (5,17-20) is egységben szemléljük a következőkkel (5,21-48), és így megint, a hét boldogsághoz hasonló, koncentrikus hetes szerkezetet kapunk:

Jézus és a törvény

A „Ne ölj” parancs

A „Ne törj házasságot!” parancs

A VÁLÁS KÉRDÉSE

Az eskü

A bosszú

Az ellenszerezetet

A „dikaiosüné”, „igazvolt” kifejezést ezúttal nem a centrumban, hanem az első alegység konklúziójában találjuk.

¹⁹*Valaki*, tehát, ha *elhagy* egyet ezekből a **parancsokból**,
a **legkisebbekből**,
megtanítja ugyanerre az embereket is,
= **legkisebbnek** *HÍVATIK MAJD A MENNYEK ORSZÁGÁBAN*;

valaki, pedig, ha *megteszi*
és **megtanítja**
= az **nagynak** *HÍVATIK MAJD A MENNYEK ORSZÁGÁBAN*.

²⁰ Mert mondom nektek,
hogyha nem **bővelkedik** a **ti igazvoltotok**
jobban mint az írástudóké és farizeusoké,
= semmiképpen sem *MENTEK BE A MENNYEK ORSZÁGÁBA*.

A három alegységben minőségi ugrások láthatók a parancsok megtartásával kapcsolatban. A parancsok részleteinek az „elhagyásból” (19a) kiindulva, azok „megtételén” (19d) keresztül, eljutunk

addig a kívánt magatartásig, amely „bővelkedik” (20b) az „igazvoltban”, vagyis túlcserélhető mértékben törekszik a törvény megtartására. Ez utóbbi magatartás már nem személytelen lehetőségként hangzik el, mint az első két részletben (19ad), hanem felszólításként, konkrétan a hallgatóknak, címezve „a ti” birtokos névmáson keresztül. Aki ezt elmulasztja nemcsak „legkisebbnek” (19c) vagy „nagyinak” (19f) hívatik „a mennyek országában”, hanem az oda való bejutás is teljesen lehetetlennek bizonyul számára (20d).

Az antitézisek az „igazvolt” témáját akarják elmélyíteni hat példán keresztül, amelyeknek mondanivalóját röviden így ábrázolhatjuk:

**Szeresd Uradat, Istenedet;
megtartva mindazt, amit eléd tárnak
a törvény és a próféták!**

Vigyázz, hogy Isten ítélete el ne érjen!

Légy hű a szövetséghez a szívedben és a tetteidben!

ISTEN MEGŐRZI SZÖVETSÉGI HŰSÉGÉT KRISZTUSBAN

Légy hű a szövetséghez a beszédedben!

Vigyázz az ítélkezéssel, Istennél van az ítélet!

**Szeresd felebarátodat;
különbségtétel nélkül, az Atya tökéletessége szerint!**

A központban Isten szövetségi hűsége áll, amelyet megőriz Krisztusban. A házasság felbonthatatlansága ezt szimbolizálja. Az utolsó részlet pedig, párhuzamban az elsővel, egy új normát állít eléink a „törvény és a próféták” után: az „Atya tökéletességét”, aki különbségtétel nélkül szeret minden embert. Igazvultunknak, megigazulásunknak ezt a tökéletességet kell megcéloznia.

3. Megigazulás a jócselekedetekben

A következő szakaszban (6,1-18), igazvultunkkal kapcsolatban, egy újabb kérdés merül fel: a „láthatóság”. A „*dikaioiszimé*”, „*igazvult*” kifejezést a bevezető versben találjuk: „Vigyázatok, igazvultokat ne tegyétek az emberek előtt...”. A három példa: „*alamizsna*” (6,2-4), „*imádság*” (6,5-15) és „*böjt*” (6,16-18) a jámborság területét érinti, és Máté itt is antitetikus szerkesztést alkalmaz: a képmutatók látványos, az emberek elismerését kereső jámborságát elutasítva, bemutatja a helyes jámborságot, ami rejtekben történik, ahol csak az Atya lát, és Ő jutalmaz meg.

A Hegyi beszéd perspektívájában „igazvultunk” az élet alapfeltétele. Aki nem „igaz”, nem él igazán, élete nem lehet teljes. A „kenyér” és az „igazvult” fogalma egybecseng, mert, ahogy a test éhezik és meghal, ha nem eszik kenyeret, éhezik és meghal a lélek is az „igazvult” megtapasztalása nélkül. Az élet minden feltétele a Mennyei Atya ajándéka, aki saját igazságosságára hív meg minden embert: az életadásra és arra, hogy hozzá hasonló atyává váljunk. Ebben a kontextusban értelmezendő a három példa.

Az **alamizsna** azt jelenti: az éhezőt megetetni, kenyeret adni neki, ahogy az Atya teszi. Táplálni az életet mind testi mind lelki értelemben, szem előtt tartva az írást: „Nemcsak kenyérrel él az ember, hanem minden igével is, amely Isten ajkáról való” (Mt 4,4; vö. MTörv 8,3)

Imádkozni azt jelenti: kenyeret kérni, ahogy a gyermekek kérik atyjuktól. A „Miatyánk” centrumában, ami úgy jelenik meg ebben a részben, mint a tökéletes ima mintája, épp ezt a kérést találjuk: „Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma!”. A mi kenyereink, a mi életünk a Mennyei Atyától függ. Igazvultunk úgy valósul

meg, a Mennyei Atya fiai akkor leszünk, ha azt tesszük, amit az Atya: megosztjuk az élet és az igazság kenyerét másokkal.

A **böjt** azt jelenti: lemondok a kenyérről, vállalom az éhezést a kenyér és főként a „megigazulás” után. Így tudatosítom, hogy ami megigazulásunk folytonosan növekedőben van, várjuk elérkezését, ahogy az egész egyház várja az ő „Vőlegényét”, Krisztus elérkezését.

4. Megigazulás a gondviselésre való ráhagykozásban

A titokban művelendő jó tettek után a megélhetésért való közdelem, az anyagiakhoz való helyes viszony témája következik (6,19-34). Az antitetikus jelleg itt is folytatódik több lépésben.

1. Kincsgyűjtés a földön (19) –
– Moly, rozsdá megeszi, tolvaj ellopja
Kincsgyűjtés a mennyben (20)
– Moly, rozsdá nem eszi, tolvaj nem lopja el.
2. A test világossága a szem (22-23)
Jó szem, világos test - rossz szem, sötét test
Ha a fény (szem) bennünk sötétség
– mekkora maga a sötétség?
3. Két úr szolgája (24) – Gyűlöli, az egyiket - a másikat szereti
Tiszteli az egyiket – a másikat megveti
Isten és a mammon egyszerre nem szolgálható
4. Bizakodás a Gondviselőben (25-30)
Az élet több mint az étel - Aggodalmaskodás az élelemért
– Az ég madarai nem vetnek, aratnak
A test több mint a ruha - Aggodalmaskodás a ruháért
– A mezők liliomai nem szönek, fonnak
Isten gondoskodik a madarokról és virágokról
– Mennyivel inkább rólunk
5. Konklúzió (31-34)
A pogányok örök kérdése:
„Mit együnk? Mit igyunk? Mibe öltözzünk?”
Mi keressük: „Az országot (Istenét) és annak igazvoltát”

A vizsgált kifejezést tehát a konklúzióban találjuk. A „*dikaio-szüné*”, vagyis az „*igazvolt*” az alapszükségleteknél is fontosabb érték. Sőt, aki azért fáradozik, az alapszükségletek miatt sem kell aggodalmaskodnia, ajándékképpen megkapja a gondviselő Istentől.

5. A megigazulás Keresztelő János fényében

A maradék két előfordulása a „*dikaio-szüné*” kifejezésnek keretbe foglalja Jézus nyilvános működését, és mindkét esetben Keresztelő Jánoshoz, és az Atya akaratának megtételéhez kötődik.

Működése kezdetén Jézus Galileából Jánoshoz megy a Jordán mellé, hogy megkeresztelkedjék. János tiltakozik, ezért Jézus az „*igazságra*” (*dikaio-szüné*) hivatkozik, amit mindkettőjüknek meg kell tenniük. János erre megkereszteli Jézust.

Működése végén Jézus felmegy Jeruzsálembe, ahol beteljesedik sorsa. A bevezető vitákban Jézus rámutat Jánosra, akinek hatalmát a főpapok nem merik megvallani, Jézus viszont rámutat: János az „*igazság*” (*dikaio-szüné*) útján jött, de nem hittek neki. Ez előre vetíti már Jézus sorsát is: neki sem hisznek, sőt megölik, mint a gonosz szőlőmunkások a példabeszédben az egyszülött fiút és örököszt (21,33-40).

A két hely szövegkörnyezete egyébként számos párhuzamot mutat.

3,1-17	21,1-45
1. János tanúságtétele Jézusról (14)	1. Jézus tanúságtétele Jánosról, aki az „ <i>igazság</i> ” útján jött (32)
2. János útkészítő (Iz 40,3 in Mt 3,3)	2. Jézus az érkező király (Iz 62,11 in Mt 21,5)
3. János megfeddi a farizeusokat és szaddúceusokat (7-9).	3. Jézus megleckézteti a főpapat és a nép véneit Jánosra utalva (23-27)
4. „Minden fát, amely nem terem jó gyümölcsöt, kivágnak és tüzre vetnek” (10).	4. Jézus megátkozza a gyümölcsstelen fügefát (19)
5. Rendrakás a szérún (12)	5. Rendrakás a szőlőben (43-46)

6. János elutasítja Jézus megkeresztelését, az „ <i>igazság</i> ” miatt mégis megteszi (14-15)	6. A második fiú története, aki nemet mond az apjának, aztán meggondolja magát és mégis kimegy a szőlőbe (28-30)
7. Az Atya kinyilvánítja Jézusról, hogy Ő az Egyszülött Fiú (17)	7. A szőlőskert Urának Egyszülött Fiát, az Örököst, megölik a gonosz munkások (33-39)

Összegzés

Máté evangéliumában összesen hétszer fordul elő a görög „*dikaioziné*” kifejezés, aminek leggyakoribb fordítása: „*igazság*”, de jelentése inkább jelenti az igazságnak megfelelő magatartást, a Mennyei Atya akaratának teljesítését, vagyis az „igazvoltot”, „megigazulást”. Jézus nyilvános működésének kezdetén és végén keretet alkot ez a szó (3,15; 21,32). Jézusra és Keresztelő Jánosra vonatkoznak, akik a „megigazulás” útján járnak. Ők az Atya akaratának hiteles képviselői, János mint Útkészítő, Jézus mint az Egyszülött Fiú. Hogy nekünk mi dolgunk van ezzel az „igazsággal”, azt a Hegyi beszéd fejti ki öt pontban. Sematikusan így ábrázolható a hét tanítás a megigazulásról.

1. Jézus és János megtesznek minden „*igazságot*”.

2. „Boldogok, akik éheznek és szomjazzák...” (5,6)

3. „Boldogok, akiket üldöztetnek érte...” (5,10)

4. Bővelkednünk kell az „*igazságban*” (5,20)

A minta a Mennyei Atya „tökéletessége”(5,48)

5. Nem az emberek jutalmát kell vele keresnünk, hanem az Atyáét (6,1)

6. Keresni kell mindenképp felett (6,33)

7. János az „*igazság útján*” jött, de elutasították (21,32). Ez vár Jézusra is.

A központban tehát a „bővelkedő igazvolt” áll, aminek mintája a Mennyei Atya tökéletessége (4.). Ezt körbeveszik az emberi reakciók, amelyek egyrészt üldöznek (3), másrészt elismernek érte (5). Az

első eltántoríthat az igazságtól, a másik tévútra vihet, hisz nekünk a Mennyi Atya jutalmát kell elnyernünk érte, és nem az emberek elismerését. Félre téve tehát az emberi szempontokat és az aggodalmaskodást, mindennél jobban keresnünk, éhezünk és szomjazunk kell az „igazságot” (2.3.). A mintát ehhez Jézus és János adja: Jézus maga az „igazság”, János az „igazság útján jött”. Az emberek hol elismerik, hol elutasítják őket. Végül mindketten üldözést szenvednek, és mindkettőjüket halálra adják, de ők nem számolnak a földi sikerekkel, jutalmukat a Mennyei Atyától várják.

A Monfort kastély romjai Észak-Izraelben

Keresztes hadjáratok

V. rész: Utolsó próbálkozás

A XI. század végén, a pápai zsinat után keresztes harcosok tízezrei ragadtak fegyvert, hogy szembeszálljanak az akkori világgal és visszafoglalják Jeruzsálem szent városát az iszlám hűbéruraktól. Ők voltak az első keresztesek, kiknek akkor csodásnak vélt diadala egy 200 éves vallási háborút robbantott ki.

Olyan legendás alakok, mint Oroszlánszívű Richárd, és a muszlimok vezére, Szaladin szultán harcoltak a Szentföld uralmáért. A XIII. században aztán ez a világméretű konfliktus döntő és megdőböntő fordulatot vett, így a keresztes hadjáratok ezen végső szakasza hamar feledésbe merült.

A sors fintora, hogy a küzdelem nem is Jeruzsálem szent földjén dőlt el, hanem Egyiptomban. És a végső csapást sem a kereszténység segítette elő, hanem a mongol hódítók, élükön Dzsingisz Kánnal és egy muszlim szolgálóval, egy félelmetes harcossal, kinek történetét a nyugati népeknél szintén homály fedi.

A XIII. század folyamán, egy több mint száz esztendő szent háború után, hála Oroszlánszívű Richárdnak és lovagjainak, a nyugati kereszténység Keleten is megvetette a lábát. Jeruzsálem ugyan iszlám kézen maradt, de három keresztes állam megmenekült, körbeölelve a Szentföld partjait. Ezeket a keresztény bástyákat elkényeztetett hadurak irányították, akiket semmilyen érdek nem fűzött a szent háborúhoz. Gyöngé és tehetetlen vezetők, akik képtelenek voltak megóvni területeiket az ellenséges hatalmak támadásától. A szétesés, a nemtörődömség megtörte a keresztes államok világi hatalmát, így a Szentföld önkéntelenül is más fennhatóságok védelme alá került, melyek legfőképp katonai rendek voltak.

Ezen rendek tagjai ötvözték a lovagságot a szerzetességgel. Tulajdonképpen harcos szerzetesek voltak, ha úgy tetszik a keresztesek elit katonái, akik a későbbiekben egyre inkább főszerepet kaptak a keresztes államok megmentésében.

Az első keresztesek sikerei után a XI. században a lovagok összeálltak, és megalapították legendás katonai rendjeiket. Köztük talán a legismertebbek a templomos lovagok, de említhetnénk az ispotályosokat vagy a teuton lovagrendet is. Ők egyesülve alkották tehát a keresztes államok hadseregét, és jelenlétüket erődök sokaságával nyomatékosították szerte a Szentföldön.

Monfort kastély, Észak-Izrael – A keresztes kastélyok egy nagyon fontos problémát próbáltak ellensúlyozni, ez pedig a létszámhiány volt. Tudniillik, amikor a lovagok a Szentföldre érkeztek, akkor is igen kevesen voltak. Így, ilyen és ehhez hasonló erődökkel igyekeztek összetartani világukat és a keresztes államokat.

Monfort lenyűgöző kastélya például Észak-Palesztínát volt hivatva őrizni, és Akra kikötőjét, a keleti keresztesek fővárosát, Jeruzsálemtől körülbelül 150 kilométerre.

A szent rendek ezen a helyen alakították ki főhadiszállásukat. A város szívében végzett ásatások fel is tárták az egyik hatalmas parancsnoki központjuk maradványait, hangsúlyozva a szent rendek akkori páratlan gazdagságát, melynek nyomait mára szinte mindenhol az anyaföld takarja. Ezt a lenyűgöző komplexumot még az ispotályosok építették, az egyik legnagyobb katonai rend szerzetesei.

Nehéz elhinni, hogy néhány évtizede még ennek a létesítménynek a nagy része föld alatt volt, és csak nemrégiben láthatta meg újra a napot, hála a kitartó régészeknek. A hely szelleme és fennköltisége itt is az ispotályosok gazdagságát és hatalmát hirdeti. Olyan épület ez, mely a középkorban bevehetetlennek számított.

Az Ispotályos Rend kezdetben egy szamaritánus rend volt, akik a szegényeket és a betegeket segítették, ám a Templomosokkal együtt hamar azonosulniuk kellett a keresztes eszmékkel.

800 esztendeje ezekben a termekben egy tökéletes katonai és logisztikai szervezet működött. De az épület nemzetközi gazdasági intézmény főhadi szállásának is számított, ugyanis a keresztes lovagok nem csupán a szent háború elkötelezettjei voltak.

A katonai rendek komoly adományokat kaptak Európa nemességétől, ezáltal érdekeltté váltak a kereskedelemben, a gazdálkodásban és a manufaktúrákban is. A XII. század végére a Templomosok olyan

biztos alapokon nyugvó gazdasági rendszert építettek maguk köré, hogy gyakorlatilag ők lettek Európa bankárjai, és persze a keresztes mozgalomé. Az első pénzügyi tranzakciókat is ők vezették be. A létbe helyezett értékekért a befektetők hitellevelet kaptak, a pénzt pedig a rend beruházta a Szentföldön. A katonai rendek befolyása mellett Akra vára Európa és az Iszlám világ legnagyobb kereskedelmi központjává nőtte ki magát. Ma már tudjuk, hogy a többi keresztes állam is ezt a példát követte, saját pénzt verettek már a szent háború idején is, hogy kereskedhessenek az ellenséges muszlimokkal.

Ennek az egész látszatkirályságnak elsősorban az aranyérméken alapult a működése. Pontosabban aranyutánzatokon, melyek egyébként arab érmék voltak, arab írásjelekkel. A pénzt, illetve az utánzatokat Egyiptomban verették. Ezek mellett a keresztesek nyugati jellegű dinárokat is felhalmoztak, ami az akkori fizetőeszköz volt. Ilyen pénzek Akrában készültek az előzőnek a mintájára. Ezen alapult a keresztény királyság pénzügyi rendszere – ezek az érmék millió számra közkézen forogtak.

Abban a pillanatban, amint a keresztesek betették a lábukat Keletre, rögtön szembesültek azzal, hogy gazdaságilag is fel kell venniük a versenyt az ottaniakkal. Egy kastély megépítéséhez a mennyiséget tekintve úgy hozzávetőlegesen kétmillió érme kellett. Márpedig nemcsak az építkezés, már a pénzveretés is évekig tartott. Mindaz, ami a keresztesek idejében Akrában volt, az épületek, az anyagok, a kőművesek, a munkaerő – irdatlan mennyiségű pénzbe került. Ez azt mutatja, hogy bár a szembenálló társadalmak harcban álltak egymással, a kereskedelem a háború alatt is folyt, sőt, egyre inkább virágzott.

Ez a rendhagyó kereskedelmi szimbiózis azt sugallja, mintha a keresztesek megfeledeztek volna a Jeruzsálemért folytatott szent küldetésükről. Ez idő tájt az iszlám Kelet Szaladin halálával már hanyatlásnak indult. Örökösei, az Ajjubidák viszont megtartották fennhatóságukat Egyiptom, Palesztína és Szíria országaiban, elméletileg a kairói Szultán uralkodása alatt. A kereskedelemből szerzett hatalmas vagyonuk gyarapítása végett a kereszteseknek és a muszlimoknak közös érdeke volt továbbra is fenntartani a status quo-t.

Európában viszont a keresztesek lelkesedése továbbra is lobogott, csakhogy erejüket egyre inkább a Szentföldről távol kamatoztatták, többek közt a pápa Észak-Franciaország elleni kampányának, valamint a balti földművesekkel és az ibériai mórokkal szemben. Az a kevés keresztes is, aki eljutott Keletre, ötven éven át egyértelműen kudarcra ítéltetett küldetésével. A keresztes mozgalom válságba került, és Jeruzsálem visszaszerzése egyre elérhetetlenebb álmoknak tűnt.

IX. Lajos francia király

tinnek hitt töviskorona, melyet még Jézus viselt a kereszten. Amikor megszerezte, vagyonokat költött egy csodálatos kápolnára Párizs szívében (ez a Saint Chapelle), hogy szent relikviáját méltó helyen őrizze. A király már ifjú korában is nagy kegyességről tett tanúbizonyságot, ám harminc esztendősen személyes tapasztalat ösztönözte arra, hogy a keresztesek hadiútjára lépjen. 1244-ben ugyanis egy súlyos fertőzés miatt kis híján életét veszítette. Ám szenvedése megvilágosodást is hozott, így betegágyán megfogadta, hogy a keresztesek élére áll.

Oroszlánszívű Richárd óta 70 év telt el, azóta nem indított vezető királyság ilyen hatalmas és ennyire átütő erejű keresztes hadjáratot Keletre.

Alig néhány hónap leforgása alatt a teljes észak-franciaországi nemesség a szent háború mellé állt. A keresztes toborzások egyik legérdekesebb alakja egy fiatal lovag, Jean de Joinville volt, egy tehetséges író, aki a későbbiekben Lajos fő bizalmasa is lett. Mint a hadjárat egyik résztvevője, Jean de Joinville egyre jobban megismerte Lajost,

Egmort vára, Dél-Franciaország

és első kézből tudósíthatott a szent háborúról. Igaz, feljegyzéseit csak évekkel később tette közzé, egy, a királyról írt portréjában, ahol hősként, már-már szentként aposztrofálta az uralkodót. Így írt a keresztesek helyzetéről: „A táborban egyre nagyobb a feszültség, embereink olyan ínysorvadásban szenvednek, hogy sokukból a húst is ki kell metszeni, hogy újra rágni és nyelni tudjanak. Ijesztő hallani a meglett férfiak sikolyait, ahogy az elhalt húst kivágják belőlük, mert sikoly az, akár az asszonyoknál vajúdás közepette.”

Jean de Joinville hős királya, IX. Lajos feltett szándéka volt tökélyre fejleszteni a keresztes harcok művészetét. Ugyanazt a hitet képviselte, mely a legelső kereszteseknek is erőt adott 150 évvel korábban, csakhogy ő ezt még zseniális szervezőkészségével is párosította.

Észak-Franciaországban a megerősített Egmort városa volt Lajos kereszteseknek európai művelési bázisa. Itt zajlottak a hadjáratok előkészületei, a tervezések, a költségbecslések. Hogy mindezt finanszírozza, Lajos óriási háborús sarcokat vetett ki. A könyvelési feljegyzések tanúsága szerint csak a lovagok zsoldja alig két év alatt több mint kétmillió lírát emésztett fel. És ha azt vesszük, hogy a királyi bevételek akkoriban jó, ha kétszázötvenezer líráig rúgtak, ez bizony súlyos veszteség volt. Lajos gyakorlatilag eladósította az országot, hogy a kereszteseit fizethesse.

1248 augusztusának végén hajók százai bontottak vitorlát, hogy háborúba kísérik Lajost. Egy félelmetes keresztes sereg kelt útra, hogy legyőzze az Iszlámot, és visszavegye Jeruzsálemet.

Amíg csak a szem ellátott, a tengert víz helyett is hajók vitorláit borították, melyek száma meghaladta a nyolcszázat. Lajos király tehát a legfelkészültebb keresztes lovagokat vitte harcba, akik valaha is elhagyták Európát: egy huszonötezer fős, tökéletesen felszerelt zsoldos sereget.

Ám elődeiktől eltérően, az ő célállomásuk már nem Palesztína volt, hanem Egyiptom. A terv, hogy a keresztes megszállást Egyiptomnál kezdik, és nem közvetlenül Palesztínát vagy Jeruzsálemet veszik célba, elsőre kérdéseket vetett fel. Ám Lajos stratégiailag ezt is tökéletesen eltervezte. Azzal magyarázta, hogy ha sikerülne is egyből bevenni a Szentföldet, az állapot nem lesz tartható a város izoláltsága végett. Ha viszont az iszlám világ gazdasági és katonai központját, Egyiptomot támadják, rögtön az ellenség szívére mérhetnek halálos csapást. Így hát a Szentföldért vívott háború gócpontja átkerült ide, Egyiptomba. Az elsődleges célpont Kairó volt, az ajjubidák fővárosa. Azért is, mert ez a dinasztia, amely leginkább ragaszkodott a muszlim Kelethez, szétesőben volt.

A francia király úgy látta, hogy egy esetleges Észak-afrikai diadal aláaknázná az iszlám befolyását a Közel-Keleten. Új erőt és biztonságot adna a keresztes államoknak, és nem utolsó sorban megnyitná az utat Jeruzsálem felé.

1249. július 5-én a keresztes had megérkezik a Nílus torkolatához, ahol az iszlám seregek már várják őket. A szultán minden követője felsorakozott a partok mentén. Szemképráztató látvány volt. Aranyban úszott a vértjük, ahogy a nap első sugarai a vízről rájuk vetődtek. Mondhatnánk, ez volt Lajos „partraszállása”. Egy, a csillogástól és a fegyverektől szikrázó sereg itt, Damiettánál. Nem vélet-

Jean de Joinville

lenül vallotta a király, hogy az egész hadjárat sikere ezen az ütközetben múlik. A kudarc véget vetne a szent háborúnak, mielőtt az még kitört volna.

Ahogy az első keresztesek kiértek a szárazföldre, irtózatos csata vette kezdetét végig, az öböl mentén. A muszlimok dárdái és nyilai befeketítették az eget, amikor célba vették a keresztesek hajóhadát, miközben a parton már dúlt a közelharc. Sok hajó nem tudta megközelíteni a partot, és figyelni kellett a zátonyokra is, ezért a keresztesek azt a parancsot kapták, hogy a vízben induljanak el a szárazföld felé. Amikor Lajos a vezérhajóról meglátta, hogy királyi címerét kítűzik az egyiptomi homokba, a fedélzetről a mellkasig érő vízbe ugrott, és megindult ő is a part felé. Úgy kellett őt visszafogni, hogy ne vesse magát ő is a csatába. A csata során a muszlimok közel 500 emberüket veszítették el, míg a kereszteseknél ehhez képest minimális volt a veszteség. Így a partraszállást már-már csodával határos sikerként élték meg. Az öböl térségét elfoglalták, és sokan úgy vélték, hogy ebben Isten keze is benne volt. A siker minden keresztesnek hatalmas önbizalmat adott, és immáron senki nem kételkedett mindenkori győzelmükben.

Ezt követően Lajos serege megindult dél felé a Nílus mentén. Néhányan erőltették, hogy Alexandriát is támadják meg, mint fontos stratégiai pontot, de a király úgy döntött, hogy inkább Kairót részesíti előnyben. Ez kockázatosnak ígérkezett, de így az ajjubidák szívében is megforgatná a kést a Közép-Keleten. Ám ahhoz, hogy Kairóba jusson, a királynak újra meg kellett küzdenie a muszlim seregekkel, akik addigra itt gyűltek össze, a Nílus partjánál, Manszura mellett. 1249. december 21-én Lajos serege elérte a Tabiszt, a Nílus egyik mellékfolyóját. Többezres muzulmán sereg lesett rájuk a túlpartról, mögöttük pedig Manszura megerősített városa. A víz, amely elválasztotta a haderőket, túl mély és erős sodrású volt ahhoz, hogy átkeljenek rajta, de patthelyzetet nem ismerve Lajos kapcsolatba lépett egy egyiptomival, aki hajlandó volt elárulni saját népét, és elvezette a kereszteseket a folyó egy lejjebb lévő gázlójához, ahol könnyedén átkelhetnek. Február 8-án Lajos király, katonáinak egy válogatott szakaszával átjutott a Tanisz folyón. Az előőrsöt fivére, Robert Dartois vezette, kísérői pedig mind templomos lovagok vol-

tak. Másnap hajnalban a féktelen Robert a király határozott parancsa ellenére támadást indított a muszlim tábor ellen.

Ilyen rajtaütésre az ellenség nem is számított, így aztán szörnyű vérontás vette kezdetét. Vezetőjüket, Tahaldin tábornokot a templomosok két hatalmas kardcsapással felnégyelték. Amikor felszámolták a muzulmán tábor, a keresztesek már újabb diadalról beszéltek, ám a csata hevében a király fivére óriási szarvashibát követett el. Parancsba adta a seregnek, hogy masírozzanak tovább, egyenesen Manszura városába. Csakhogy amint beértek, a város kapuit bezárták a keresztesek mögött. Robert és az emberei csapdába estek, és azonnal lemészárolták őket.

Látva a káoszt, Lajos a megmaradt katonáit a Tanisz másik partján toborozta össze. A király túl makacs volt ahhoz, hogy visszavonuljon, s ennek az lett a következménye, hogy keresztesei két hideg hónapon át nap, mint nap megküzdöttek a muzulmán seregekkel, a legmostohább körülmények között. A katonákat járvány és éhínség is tizedelte. Még magát a királyt is ledöntötte egy betegség. Mikor végre elhatározta, hogy feladja a küzdelmet és elvonul vissza Északra, a meggyötört seregnek már késő volt.

1250. április 4-én, napnyugtakor a muzulmán seregek menekülés közben ütöttek rajta a kereszteseken. A keresztesek királyának vakmerő terve kudarcot vallott. IX. Lajos ezt követően teljesen összeomlott. Vonakodott hátrahagyni megmaradt embereit, de a betegség egyre jobban úrrá lett rajta. Így a király kapitulált. A megtört és szégyenkező Lajost leghűségesebb követői és bajtársai próbálták megmenteni. A visszaúton egy kis faluban kerestek menedéket. Franciaország nagy királyát egy koszos sátorban, szinte félholtan találta meg az ellenség és ejtette foglyul. Álma, hogy ő lesz az, aki leigazza Egyiptomot, csúfos és szégyenteljes ébredéssel ért véget.

Forrás: A Szent Város születése (a BBC filmje; Digi-TV)

Összeállította: Tarjányi Béla

É l ő I g e
BIBLIAISKOLA

Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat

Vágvölgyi Éva

Ózeás próféta: Jahve kapcsolata népével

A.) Alapgondolat

A különböző istenképek, az Istennel való kapcsolatok ábrázolása a hasonlatokban: A bibliai hasonlatok, körülírások és szóképek Jahvét soha nem önmagában ábrázolják, egy filozófiai vagy teológiai megközelítésben, hanem mindig egy valakihez vagy valamihez fűződő kapcsolatban, viszonyulásban. Ezek a képek különbözőek, mint ahogy a tapasztalatok is, amelyeket Izrael népe történelme folyamán szerzett: Izrael története egy kapcsolat története Jahve és népe között.

Az egyes ember Istennel való kapcsolata is változik, amennyiben ez nem egy kiüresedett, megmerevedett, formálissá vált kapcsolat, hanem élő, eleven, mert az új élethelyzetek és változások mindig új kérdést jelentenek az ember számára, amelyekre az új, megváltozott helyzethez alkalmazkodva új válaszokat kell keresni. Az új helyzet megváltoztatja, talán elmélyíti, tágítja, kiszélesíti vagy éppen ellenkezőleg, aláás, tönkre tesz egy kapcsolatot.

B.) Szentírási szöveg: Óz 1-3; 11,1-9

C.) Bevezetés

1. Szövegmunka

a.) Ózeás személyével kapcsolatos adatok

Ózeás próféta küldetésében a Jahve Izrael kapcsolat új látásmód-jáért küzd. Saját sorsával összefűzve, egy szokatlan összehasonlításban írja le ezt a kapcsolatot.

Ózeás Ámosz valamivel fiatalabb honfitársa Kr.e. 750-725 között működött az északi királyságban. Neve, a héber Hosea, a Jehosua 'Jahve megmentett' rövidített változata. Figyelemmel kísérte népének sorsát II. Jeroboám korának virágzásától a királyság összeomlásáig és lesüllyedéséig. Izraelnek a nagyhatalmak, Egyiptom és Asszíria közötti politikai ingadozása megpecsételte a Jahvétől való elszakadását. Ez előre vetítette az összeomlást és a büntető ítéletet. Ellenében Ámoszal, ő Izrael büntetését nem végnek, hanem egy új kezdet lehetőségének tekinti. Ő is, mint Ámosz, ostromozza a szociális igazságtalanságokat. A vallási élet terén Ózeásnak nem a Baál kultusszal kellett megküzdenie, mint Illésnek. Az ő korában odáig romlott a helyzet, hogy Baál és Jahve, a két isten alakja összemosódott, a Baál-kultusz belekeveredett a Jahve-kultuszba, Jahvét kezdték Baál módjára tisztelni, bálványt csináltak belőle, a történelem fölött álló, igazságos és birodalmában igazságot követelő Isten-király helyett egy kegyetlen, emberáldozatra vágyó bálványkirályt csináltak Jahvéből, szentnek kikiáltott szolgálatát paráznasággal valósították meg, az ő saját nevét fosztották meg szentségétől.

b.) Ózeás igehirdetése Jahve szerető hűségéről szemben Izrael hűtlenségével az ő személyes sorsának tükrében.

(Óz 1,2-9; 2,4-17; 3,1-4; 2,18-25)

Ózeás prófétánál különös jelentőséggel bír az élet és az igehirdetés közötti belső összefüggés. A szöveg szoros összefonódást mutat Ózeás igehirdetése és a személyes sorsa között. A saját házasságának tragédiájában felismeri és átszenvedi Izrael Jahve iránti hűtlenségét, aki felszabadította azt a rabszolgaságból, kivezette és gazdagon megajándékozta. A Jahve - Izrael kapcsolatot irracionális és szenved-

déssel, feszültséggel teli házasságához hasonlítja, az – „örült” – szerelmesekhez és az ő hűtlen és házasságtörő feleségéhez. (A „házasság” hasonlata megtalálható még a MTörv 4,24; Iz 1,21-26; Jer 2,2; 3,1.6-12; Ez 16; 23; Iz 50,1; 54,6k; 62,4k; Zsolt 45 –ben is, de Ózeásnál különösen plasztikusan és mozgalmasan van kifejtve).

Az egyes szövegrészletek: az idegenné válás híre az 1,2-9 és a visszafogadás híre a 3,1-4 azt mutatják, hogy Ózeás ennek a különös házasságnak az indítékát Jahve megbízásaként értelmezte. Így házassága prófétai jelképes cselekedetté válik.

2,14-17 a házassági hasonlat vádirat egy Izrael, a hűtlen elleni perben, ugyanakkor kimondja a megmentés és egy új kezdet lehetőségét az összeomlás után. 2,18-25 részletek prófétai szavakat tartalmaznak, amelyekben ecseteli ezt a megmentést.

Ózeás életének és igehirdetésének összevetése

<i>Ózeás – a családja</i>	<i>Jahve – Izrael</i>
Ózeás feleségül veszi Gómert (1,3)	Jahve kiválasztja Izraelt
A felesége egy parázna (1,2)	Izrael beleesik a kánaáni termékenység-kultuszok bűnébe (4,10-12; 5,3k; 9,1)
Ózeás szereti a hűtlent (3,1)	Jahve szereti Izraelt, bár hűtlenül más istenek felé fordult (3,1; 7,13)
Ózeás gyermekeit a haragról és gyászról nevezi el:	Jahve bejelenti ítéletét:
„Jesreel” (1,3)	Izrael királyságának vége Jesreel síkságán (vö. 2 Kir 9-10)
„Nincs irgalom” (1,6)	Jahve Izrael felé való irgalma elfogyott
„Nem az én népem” (1,9)	Jahve felbontja az Izraellel kötött szövetséget. A szövetségkötésforma átfordul váló-formává. Szójáték Isten nevével „én vagyok az, „Aki vagyok” nektek” (Kiv 3,14)

Ózeás feleségére panaszkodik (2,4)	Jahve pert indít Izrael ellen (2,4-17)
Ózeás távortartással bünteti feleségét (3,2)	Jahve megbünteti népét, amíg rá nem veszi a visszafordulásra (3,4k); visszaveszi ajándékait (2,1-15)
Ózeás mindig újra visszafordul feleségéhez	Jahve újra körüludvarolja Izraelt, lehetővé teszi, hogy újra kezdjen. Egymás iránti szeretetüket újra éleszti. (2,16k)
Ózeás fizet feleségéért (3,2)	Jahve kifizeti a jegyesség árát a hűségével (2,21k)
A gyermekek haragnevei átváltoznak az üdvösség neveivé (2,25)	Jahve új üdvösséget ajándékozik, nem a levezekelt büntetés, hanem hűsége és irgalma alapján (2,23-25)

c.) Jahve mint anya – egy nő alakjában megformált istenkép Ózeásnál (Óz 11,1-9)

A szöveg egy önmagában zárt egységet alkot. A 10. vers egyértelműen későbbi betoldás, a 11. vers a visszatérésre való utalással talán a fogság utáni időkből származik. Az egész részlet költőien megformált, világos párhuzamokkal. A 7. és a 8. vers között világosan kivehető a kivágás.

Hasonlatok Jahve tetteiről:

1. Szakasz: 1-7 vers

Isten Izraelről való gondoskodásáról ír, Izrael magatartásáról és az abból eredő következményekről. Három mondásban reflektál (1-2/3/4-7). Isten szerető cselekedetével szembe helyezi Izrael negatív reakcióját. A 7. versben ezt a cselekedet szembe helyezi Baál hatástalanságával.

1. Vers: Izrael még kicsi, magától semmire nem képes. Jahve a kezdeményező, ő kezdi szeretni, hívni a rabszolgaságból, hogy fiává válják.

3. Vers: Jahve gondoskodik népe fennmaradásáról, mint ahogy egy anya gondoskodik csecsemőjéről, akit szoptat, karjára vesz,

ápol. A kép azt akarja kifejezni, hogy Jahve oly gyengéd, szerető és gondoskodó Izraellel, mint egy jó anya a csecsemőjével.

4. *Vers:* Mint egy anya, aki felneveli a gyermekét (vö. 7. vers), Jahve népe számára lehetővé teszi az életet és táplálja őt. A körülmenyes formulában „én vagyok az, „Aki vagyok” összecseng egyrészről az istennév Jahve (Kiv 3,14) – vö. Óz 1,9 – másrészről Ózeás kikerüli az „anya” megnevezést, hogy ne asszociáljanak a kánaáni anyaistennőkre. De a tevékenység, amiről beszél, arcához emeli, eteti, egyértelműen anyai tevékenység, akkor is, ha a kommentárokból Jahve és népe vonatkozásában sokkal inkább hangsúlyozzák az apafiú kapcsolatot.

A 7. vers vége a folytatja a gyermek felnevelésének képét.

2. *Rész:* 8-9 vers

A 8. verstől a beszéd iránya az „Izraelről való beszédről” Izrael direkt megszólítására vált. Már nem Izrael magatartásáról beszél, hanem – antropomorf módon – Jahve belső konfliktusáról.

A 8. *versben* Isten négy kérdést tesz fel önmagának Izrael bukásával kapcsolatban. Mintha meghasonlana belsőleg („a szívem ellenem fordult”) a büntetés végrehajtása miatt, mert a szenvedélyes anyai érzés önmaga ellen fordítja a fiú kitagadása miatt („megindult ugyanis szíve a fián” – vö. 1 Kir 3,26). A szigorú apai szív anyai szívvé változik és felgerjed.

A 9. *versben* van a csúcspont: megokolja a változást Isten belsőjében. A vers első részében Jahve megerősíti elhatározását: „Én „nem cselekszem haragom szerint”. A vers második részében egy kijelentéspárt találunk. Az egyik tagadást mond ki: „nem rontom meg Efraimot”, a másik egy irracionális és következetlen magyarázattal szolgál ehhez: „mert én Isten vagyok, és nem ember”. De igazság szerint ez alatt az „ember” alatt inkább férfit kell érteni, tehát nem az emberi és az isteni magatartás van itt szembe állítva egymással, hanem a férfi magatartása, aki végre akarja hajtani az igazságos ítéletet. Isten „szent”, vagyis teljesen más, „aki nagyobb a szívünknel”, nagyobb a várakozásainknál és elképzeléseinknél. Ő „a bensődben” van, tehát az ő más milyensége közeli és megtapasztalható mint

anyai könyörület, mint igen a szeretetre a bűn ellenére, mint új lehetőség az összeomlás után.

***d.) A két szöveg különböző istenképének
befejező összehasonlítása***

A próféta mind férfiúi mind női hasonlatot használ Istennel kapcsolatban. Az Óz 3-1-ben Isten a férfi, Izrael a női oldal. Az Óz 11,3-ban Jahve mint anya, Izrael mint fiú állnak szemben egymással. A két kép nem játszható ki egymással szemben. Minden kép magában hordozza azt a veszélyt, hogy az isteni valóságot behatárolja, így a teljesség kedvéért a képet egy másik képpel kell kiegészíteni. Pontosan a hasonlatok és szimbólumok sokfélesége tud segíteni a sokféle emberi tapasztalat kifejezésében. A Biblia általában Istent, mint szigorú és igazságos apát ábrázolja, lásd Péld 3,11, Tób 13,2.5; Jób 5,17-18; a szigorú és igazságos apához, akiről a Példabeszédek könyve azt mondja: „Aki kíméli a pálcát, gyűlöli fiát, aki pedig szereti, szüntelen fenýíti” (Péld 13,24). Ózeás ezt a képet egy nem megszokott másikkal egészíti ki, Isten, mint csecsemőjét dédelgető anya jelenik meg a 11,3-ban. Mint Rembrandt híres festményén, a visszatérő tékozló fiút magához ölelő apa egyik keze férfi, a másik női kéz.

2. Az eddigi információk interiorizálása

Meditatív testtapasztalat

Érzem magam alatt a padlót.

Teljes testemmel rápihenek.

Teljes súlyommal ránehezedek.

Megtart, miközben ellazítom a karomat, a vállamat, a lábfejemet, lábszáramat, fejemet stb...

Nem enged leesni.

Annyi helyet foglalok el rajta, amennyi jól esik.

Úgy hordoz engem, ahogy vagyok,

- fáradt vagy éber

- laza vagy görcsös

- nyugtalan vagy nyugodt

- szétszórt vagy összeszedett
 - magamon kívül vagy belső nyugalomban
 - elégedett vagy elégedetlen ...
- Hordoz engem, mint egy anya a gyermekét.

D.) Óravázlat

<i>Feladat</i>	<i>Módszer</i>	<i>Eszközök, időtartam</i>
1. Ének: Szerelmeddel	ének kot-tából	Énekelj az úrnak 385. o. 5 perc
2. Bevezető beszélgetés a következő kérdések alapján: - Milyen képekben, milyen ábrázolásokban beszéltek az eddig megismert próféták Istentől? - Hogyan ábrázolják Jahve és népe kapcsolatát? - Van-e párhuzam a keresztény hagyomány Istentől való elképzelésével, istenképével?	Csoportos beszélgetés az óra-vezető irá-nyításával	Esetleg külön-féle istenábrá-zolások a ke-resztény művé-szetben 5 perc
3. Szövegmunka a.) Ózeás személyével kapcsolatos adatok lásd Bevezetés 1/a. b.) Ózeás igehirdetése Jahve szerető hűségéről szemben Izrael hűtlenségével az ő személyes sorsának tükrén. (Óz 1,2-9; 2,4-17; 3,1-4; 2,18-25) A résztvevők közösen elolvassák a szövegeket. A szöveg közös áttekintése után kis-csoportban összevetik a próféta életét és igehirdetését. A jobb megértés érdekében még hozzáolvashatják a következő szövegeket: 4,10-12; 5,3k; 7,13; 9,1	Az óra-ve-zető elő-adása Először csoportos, majd kis-csoportos munka, utána megbeszé-lés	jegyzetfüzet, ceruza 5 perc Szentírás, jegyzetfüzet, ceruza Bevezetés 1/b táblázat: Ózeás életének és igehirdetésének összevetése 40 perc

<i>Feladat</i>	<i>Módszer</i>	<i>Eszközök, időtartam</i>
c.) Jahve mint anya – egy nő alakjában megformált istenkép Ózeánál (Óz 11,1-9) lásd Bevezetés 1/c	Csoportos beszélgetés az óra-vezető irányításával	Szentírás, jegyzetfüzet, ceruza 40 perc
d.) A két szöveg különböző istenképének befejező összehasonlítása lásd Bevezetés 1/d	Csoportos beszélgetés az óra-vezető irányításával	Szentírás, jegyzetfüzet, ceruza 10 perc
2. Az eddigi információk interiorizálása Meditatív testtapasztalat Lásd Bevezetés 2. A résztvevők csukott szemmel ülnek vagy fekszenek. A vezető lassú, meditatív gondolatokkal segíti a testmegtapasztalást, esetleg halk meditatív zene szólhat közben, hogy elfedje a zavaró külső zajokat. Befejezésül mindenki kiválaszt egy verset a 11-ből, átvariálva az egyes szám harmadik személyt második személyre, pl. „Karbaimon hordoztalak téged”	Csoportos meditáció az óra-vezető irányításával	Szentírás, Meditatív zene 15 perc

A Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat budapesti Központjában „**Élő Ige**” címmel **bibliaiskola** működik (szeptembertől júniusig minden hónap első hétfőjén du. 5-7-ig). Jelen füzetünk a nyolcvankilencedik óra anyagát tartalmazza.

Budapest, 2015. márc 15. Szeretettel:

Vágvölgyi Éva óra-vezető
Tarjányi Béla szakmai vezető

Gyürki László

Gyűjtés a jeruzsálemi szegényeknek

Minden évben húsvét előtt a világ minden katolikus templomában gyűjtést rendeznek a szentföldi katolikusok számára. Nálunk nagyböjt 5. vasárnapját jelölték ki erre a célra, más országokban a nagypénteket. A Szentföldön sok egyházi intézmény, mint a keresztények bibliai helyei, plébániák, egyházi iskolák és szociális intézmények a ferencesek kezében vannak. Ezért ők kapják ennek az adakozásnak nagy részét, de ebből a gyűjtésből részesülnek a Szentföldön lévő Rómával egyesült keleti egyházak is.

Az egyház legrégebbi gyűjtése

A világegyház ezen szentföldi-adakozása büszke lehet arra, hogy ez a legrégebbi keresztény gyűjtés. Ennek a gyűjtésnek előképe az, amelyet Szent Pál az általa alapított keresztény közösségekben Kis-Ázsiában és Görögországban a jeruzsálemi ősközösség "szegényei" és "szentjei" számára rendezett. Csodálkozhatunk azon, hogy Pál apostol milyen gyakran és részletesen tér ki leveleiben erre az általa kezdeményezett pénzügyi tervre. A Galatákhoz-, a Rómaiakhoz-, és a Korintusiakhoz írt első és második levelében említi meg a gyűjtést és pontos utasításokat ad ennek végrehajtására. Érezni lehet, hogy mennyire szívéen viseli. Legközelebbi munkatársát, Tituszt is bevonja ennek lebonyolításába és a végén nem mulasztja el megemlíteni azok nevét sem, akikkel személyesen akarja a gyűjtés eredményét Jeruzsálembé vinni.

Az Apostolok Cselekedeteinek tudósítása

Az Apostolok Cselekedeteiben részletesen megtaláljuk Pál ezen gyűjtő útjának leírását Görögországból Jeruzsálembé. (ApCsel 20,1-21,26). Az út állomásai, az utazási eszköz és ennek időtartama Lukács adataiból egész pontosan rekonstruálható. Ez a jeruzsálemi út azonban a népek apostola számára szomorúan végződött. Jeruzsálemi tartózkodása alatt, amikor a gyűjtést át kellett volna adni a jeruzsálemi ősközösségnek a templomtérren letartóztatásával végző-

dött. Innen a tengerparti Cezareába, majd később Rómába vitték, ahol vértanúhalált halt. Az Apostolok Cselekedetei nem említi halálának pontos körülményeit.

Az apostoli zsinat határozata: gondoskodás a jeruzsálemi szegényekről

Az Újszövetség első utalása Pál Jeruzsálem-gyűjtésére vonatkozólag először a jeruzsálemi- apostoli-zsinaton hangzott el. Mint tudjuk Pál első missziós útjáról való visszatérése Antiókiából vitával zárult a pogány keresztények miatt. Az volt a kérdés, hogy nem-zsidókra, akik keresztények akartak lenni, kötelező-e a körülmetélés és a zsidó rituális törvények. Pál szenvedélyesen harcolt a pogány keresztények szabadságáért a körülmetélés és az étkezési törvények ellen. De ez ellen a zsidó keresztény oldalon erős volt az ellenállás. Hogy ezt a vitás kérdést megoldják, Pált és Barnabást az apostolokhoz és a presbiterekhez küldték Jeruzsálembe. A kérdést ott Pál javára döntötték el. Az ő személyes jelentése erről a fontos határozatról a Galatákhöz írt levélben azzal a megjegyzéssel zárul, hogy a jeruzsálemi ösközösség "oszlopai", - Jakab, Kéfás és János - neki és kísérelőjének Barnabásnak közösségük jeléül kezet nyújtottak. A Galatákhöz írt levélben még ezt találjuk: *Csak legyen gondunk a szegényekre.* Pál ehhez hozzáfűzi: *ennek viszont igyekeztem is eleget tenni* (Gal 2,10). Pál ezen ígéretét az apostoli zsinaton, hogy törődjön a jeruzsálemi közösség szegényeivel, sajátos módon Lukács elhallgatja. Pál ezen akciója, - gyűjtés a jeruzsálemi keresztényeknek - az első keresztények legnagyobb segélyakciója volt. Ez a népek apostolának sok idejét és erejét kívánta, de teljes siker volt.

Pál indítóokai

Ez azonban nemcsak egy szociális segélyakció volt az anyagi nehézségekkel küzdő jeruzsálemi keresztény közösség számára. Mutatják ezt az utalások is, amelyek Pálnál ennél a kezdeményezésnél található. Az Apostolok cselekedeteiben azt olvassuk, hogy az ösközösségben közösek voltak a javak és *nem akadt köztük szűkölködő* (4,34), nem lehet tagjaikat a gazdagokhoz vagy a jómódúakhoz számítani. Hogy valóban szegények és segélyre szorulóknak

voltak közöttük mutatja a vita az özvegyek napi ellátásáról, amit a hét diákonus – köztük volt István – kiválasztása is bizonyít. Nekik kellett *az asztal szolgálatát ellátni*, hogy az apostolok ne legyenek *az ige szolgálatában* akadályozva (ApCsel 6,1-3). A szegényekkel való törődés egy biztos intézmény volt az ősegyházban. Hogy voltak bizonyos szükség helyzetek, amelyek az ősegyházat keményen sújtották, egy másik helyen látjuk az Apostolok Cselekedeteiben, amely egy segélyakcióról számol be, ami még az apostoli zsinat előtt történt: egy éhínség idején, - amit Lukács Claudius császár idejére helyez (Kr.u. 41-45), - küldöttek jöttek Jeruzsálemből Antiókiába és segítséget kértek. *„Akkor a tanítványok elhatározták, hogy tehetségükhöz mérten segítik anyagilag a júdeai testvéreket”* - mondja Lukács (ApCsel 11,29-30). *„Ezt meg is tették: Saullal és Barnabással adományokat küldtek a jeruzsálemi presbitereknek.”* Az apostoli zsinaton elhatározott gyűjtés a jeruzsálemi közösség számára már egy bizonyos hagyomány volt.

„Ők tartoznak nekik - így a javak kiegyenlítődjének”

De nemcsak a jeruzsálemi közösség anyagi szüksége volt Pál számára az egyedüli ok, hogy olyan lelkesen rászánja magát erre a gyűjtésre. A Rómaiakhoz írt levél végén beszámol a római híveknek jövőbeli utazási terveiről. Reméli, hogy meglátogatja a római keresztény közösséget, ha majd Hispániába megy, és ott is, - a Római Birodalom nyugati végén - Krisztus evangéliumát tudja hirdetni. Előtte viszont még személyesen elviszi gyűjtését a jeruzsálemi keresztény közösségnek (Róm 15,23-25). Pál ezt a levelét Görögországban valószínűleg Korintusban írta, amikor még egy hosszú út állt előtte.

Ebben az összefüggésben Pál tudósít az ő motívumáról is, amely őt és pogány keresztény közösségeit, függetlenül az anyagi segítség szükségéről a jeruzsálemi közösség számára befolyásolta: *„Makedónia és Akhaia (Pál ott alapított közösségei) ugyanis jönnek látták, hogy gyűjtést rendezzenek a jeruzsálemi szegény hívek javára. Jónak látták, de tartoznak is vele nekik, mert ha lelki javaikban osztoznak a pogányok, kötelesek anyagiakban segítségükre lenni. Amikor ezt*

befejezem, és a gyűjtött adományt átadom nekik, Hispániába utazom.” (Róm 15, 26-28).

A gyűjtés célját hasonlóképpen okolja meg Pál a Korintusiakhoz írt második levelében: *„Nem azért kell gyűjteni, hogy mások megszabaduljanak a szükségtől, ti meg bajba jussatok, hanem az egyenlőségért. Most az ő szükségüket a ti bőségetek enyhíti, hogy majd az ő bőségük nektek szolgáljon szükségetekben segítségül, így a javak kiegyenlítődjenek” (2 Kor 8,13-14).* Az ösközösségek „feleslege”, amiben a pogánykeresztény közösségek részesültek, Jézus üzenete által az üdvösség, amely itt Jeruzsálemben Jézus halálán és feltámadásán nyugszik. Az adomány elismerés és köszönet, hogy itt Jeruzsálem lett a keresztény hit új útjának kiindulópontja. A pogányságból megtért keresztények az ő anyagi adományukkal akarják kifejezni, hogy ők nem csak ajándékozók, hanem megajándékozottak is. Ajándékuk csak „ellen ajándéka” az ajándékként kapott keresztény hitnek, amit ők a zsidókeresztény közösségtől kaptak.

Így érthető, hogy Pál az indító okot összefüggésbe hozza az apostoli zsinattal. Az apostoli zsinat határozata jelentette a zsidókeresztény ösegyház hatalommal bíró oszlopai által a teljes, és jogos elismerését a törvénytől páli kereszténységnek. Az anyagi ajándék, amit Pál nagy erőbetétessel az ő pogány keresztény közösségeinél gyűjtött, nem csak kiegyenlítés és köszönet, hanem egyidőben emlékezés is arra, hogy Pál törvénytől való út formáját az ösegyház tekintélyei teljes értékűnek ismerték el.

Az egység köteléke és az összetartozás jele

Ez a motívum is lehetett egyik oka, amiért ez a gyűjtés annyira szívügye volt, és amit minden óvás ellenére személyesen akart átadni. Ez az egység köteléke a testvéri kapcsolat cselekedete lett volna a két nagyon különböző pogány- és zsidókeresztény közösségeknek. Pál a Korintusiakhoz írt második levelében nyomatékosan kifejezi az adomány összekötő szerepét, amikor ezt írja: *„Mert, ha ebbe a szent szolgálatba bekapcsolódunk, azzal nemcsak a szentek szükségletét elégítjük ki, hanem Isten iránt is őszinte hálaért indítunk. Ha tehát kitartotok a jótékonykodásban, Istent magasztalják érte, mivel készségesen vallomást tettetek Krisztus evangéliumáról,*

és bőkezűségetekkel kifejezésre juttattátok a velük és a többiekkel való közösséget. Imádkoznak is majd értetek, és vágyódnak utánatok abban a tudatban, hogy Isten kegyelme bőségesen kiáradt rátok.” (2 Kor 9,11-14)

Hogy az egységnek ez a köteléke Pál és közösségei és Jeruzsálem között veszélyeztetett volt, Pál kénytelen volt különböző alkalmakkor megtapasztalni. Szigorú zsidó keresztény körök mindig megkísérelték Pál törvénytől való eltávolítását, és megpróbálták megakadályozni, hogy Pál a galáciai közösségek közötti kapcsolatait megőrizze. A Galatákhoz írt levélben Pál szenvedélyesen tiltakozik azok ellen, akik az apostoli zsinat határozatát vissza szeretnék vonni. Ezért aztán félt, hogy a zsidókeresztény jeruzsálemi közösség az adományt, mint az egység jelét visszautasítja. A Rómaiakhoz írt levél végén ki is fejezi ezt az aggodalmát, és imádságot kér tőlük: „*Kérlek benneteket, testvérek, a mi Urunk, Jézus Krisztusra s a Szentlélek szeretetére, legyetek segítségemre: imádkozzatok értem Istenhez, hogy megszabaduljak a júdeai hitetlenektől, és hogy a szentek szívesen vegyék Jeruzsálemnek tett szolgálatomat.*” (Róm 15,30-31)

Pál első kívánsága sajnos nem teljesedett be, mert gyűjtési útja Jeruzsálembe a nem Krisztus-hitű zsidók által, akik Pált mint hitelhagyottat gyűlölték, a templomtéren Pál ellen zavargást támasztottak és őt a rómaiak letartóztatták. Hogy a második kívánsága hogyan teljesedett be, vagyis a zsidókeresztény közösség átvette-e a pogány keresztények adományát, mint az egység kötelékét és egymás elismerésének jelét, ezt Lukács az Apostolok cselekedetében sajnos nyitva hagyja.

A gyűjtés kivitelezése

Ha Pál konkrét gyűjtési módját vizsgáljuk, - mert erre is vannak elszórt utalások leveleiben - érdekes részleteket találunk. Korintusi közösségeit emlékezteti hozzájuk írt első levelében a galáciai hívek példájára. Pál elrendelte náluk, hogy a közösségek a hét első napján (tehát vasárnap az istentiszteletkor) tegyenek valamit félre, hogy az ő látogatásakor a gyűjtés már megtörténjen és neki, ha hozzájuk jön, ne kelljen a gyűjtéssel kezdenie. Tegyék ezt így Korintusban is. (1 Kor 16,1-4)

Pál nyilván tudta, hogy a pénzzel nagyon óvatosan kell bánni és a visszaélés látszatát is el kell kerülni. *„El akartuk kerülni, hogy valaki megrágalmazzon a gondunkra bízott bőséges adomány miatt. A becsületre ugyanis vigyázunk nemcsak Isten, hanem az emberek előtt is”* - írja a Korintusiakhoz írt második levélben (2 Kor 8,20-21). Ezért kér minden közösségtől megbízható embereket, akik a gyűjtést személyesen átadják Jeruzsálemben. Amikor az első Korintusi levelet írta, még nem volt biztos, hogy ő maga is elkíséri-e a küldöttséget Jeruzsálembe (1 Kor 16,4). Aztán mégis Jeruzsálembe utazott. Ha arról volt szó, hogy közösségeit ajándékozásra motiválja, Pál jól értette, hogyan kell a különböző módokat használni. A korintusiaknak pl. a makedóniai közösségeket (főleg a különösen szeretett Filippiben lévő közösségét) állította példának: *„Tanúskodom mellettük, hogy erejükhöz mérten, sőt erejükön felül is önként adakoztak. Kérve kérték tőlünk a kegyet, hogy részt vehessenek a szentek megsegítésében.”* (2Kor 8,3-4). Őket kell a korintusiaknak utánozni. De hivatkozott Krisztus példájára is: *„Hiszen ismeritek Urunk, Jézus Krisztus jótékonyágát. Noha gazdag volt, értetek szegénnyé lett, hogy szegénysége által meggazdagodjatok”* (2 Kor 8,9). Az ószövetségi manna csodát is felhasználta, hogy ajándékozót toborozzon. Ahogy a sivatagban mindenki ugyanannyit és eleget kapott enni, még ha egyesek sokat, mások túl keveset gyűjtöttek, úgy legyen kiegyenlítés, ha túl sok van a pogány keresztényeknél és túl kevés a zsidó keresztényeknél.

Úton Jeruzsálembe

A küldöttség összetételéről, akik Pállal együtt az ajándékot Jeruzsálembe vitték, de még magáról az útról is egészen jól tudósít bennünk az Apostolok Cselekedeteinek könyve. A küldöttség legalább kilenc tagból állt, négy különböző zsidó keresztény közösségből Görögországból és Kis-Ázsiából. Filippiben találkoztak, ahol Pál Európa földjén az első közösséget alapította. Onnan hajón átmentek Kis-Ázsiába Troászba, aztán a kisázsiai parton Pataráig, az Égei-tenger kijáratának legdélebbi pontjáig. Milétoszban a csoport egy rövid időre megállt, amit Pál kihasznált, és egy hatásos beszédben elbúcsúzott az efezusi közösség presbitereitől. A beszéd elárulja,

hogy Pál már sejtette, hogy mi vár rá az út végén. Nagy fájdalmukra megmondta az efezusi presbitereknek, hogy őt többé nem fogják látni (ApCsel 20,37). Patarából a csoport egy hajót választott, amely a nyílt tengeren Szíria-Palesztínába haladt és Tíruszban kikötött. Mivel a hajónak a rakományát itt ki kellett rakni, (valószínűleg gabonaféle lehetett), hét napig maradt itt, ezért a küldöttség kihasználta, hogy meglátogassa az itt lévő keresztény közösséget. Bár Pált nyomatékosan figyelmeztették a veszélyekre, ő kísérőivel együtt Ptolemaiszon (Akko) keresztül utazott a tengerparti Cezarea felé, ahol egy napig ugyancsak keresztény közösség fogadta be őket. A csoport itt is vendégszerető fogadtatásban részesült. A vendégfogadó Fülöpöt név szerint is megemlíti az evangélista. Pált ismét óvták a Jeruzsálembé való utazástól. De ő megy tovább Jeruzsálembé. Még arról is tudósít Lukács, hogy Jeruzsálemben a csoport egy régi tanítványnál, bizonyos ciprusi Mnázonnál szállt meg. (ApCsel 21,16). Lukács gazdag adataiból az utazás időtartamát is megtudjuk, amely Filippiből Jeruzsálemig kb. héttől tíz és fél hétig tartott.

Az ajándék átadása

Lukács ismerte ennek az utazásnak a célját, de Pál védőbeszédében Félix helytartó előtt mégis csak ennyit mondhat vele: *„Több év eltelte után azért jelentem meg, hogy adományokat hozzak népemnek, és hogy áldozatot mutassak be”* (ApCsel 24,17). Ezért meglepő, hogy semmi közelebbit nem közöl a pénz átadásáról. Lukács közléséből megtudjuk, hogy egy találkozás történt Jakabbal a jeruzsálemi zsidókeresztény közösség vezetőjével és a presbiterekkel, továbbá azt is, hogy Pál a jeruzsálemi közösség négy fogadalmat tett tagjának nem kevés kiadását vállalta. Lukács még azt is közli, hogy a jeruzsálemi közösség felelősei az apostoli zsinat határozataival és Pál törvény nélküli útjával egyetértenek (ApCsel 21,8-26), de nem szól az ajándék átadásáról és a köszönetről sem. A biblikus szakemberek Lukács hallgatását különböző módon magyarázzák. J. Gnilka szerint a jeruzsálemiek nem voltak hajlandók az adományt átvenni. Koch véleménye: *feltételezhető, hogy a jeruzsálemi közösség nehéz helyzete miatt az átadás csak diszkrét módon, (titokban?) történt. Ezzel viszont a gyűjtési akció nem egy nyílt szétválásban, de egy fáradsá-*

gos kompromisszumban végződött. Nyilvánvalóan volt a zsidó-keresztény jeruzsálemi közösségben fenntartás Pál és gyakorlata ellen, hogy kötelezze a pogány-keresztényeket a zsidó törvényekre, ezért lehetséges, hogy az adományt visszautasították.

Adakozás, gyűjtés ma a Szentföldi keresztényeknek

Ma nem kellene Pálnak félni, hogy gyűjtését Jeruzsálemben nem, vagy csak nagy fenntartásokkal vennék át. A Szentföld egyháza ma nagy köszönettel veszi a világegyház évi segítségét. Ennek a segítségnek a célja megközelíthetően ugyanaz, mint Pál szeretetakciójának a jeruzsálemiek számára: az anyagi nehézségek a Szentföldön. Mint akkor is. A keresztény kisebbség ma is olyan körülmények között van mint akkor volt, vagyis nem mindig fogadják el őket. A feszült politikai viszonyok megnehezítik életüket. A fal is jelzi ezt minden látogatónak, amely ma országukat átszeli. A Biblia földje ma is, mint akkor, egy nyugtalan, erőszak által meggyötört föld. De nem csak az anyagi szükség volt Pálnál az ok, hogy a jeruzsálemi szegényekre gondoljon. Ő tudatában volt annak, hogy ez a jeruzsálemi közösség Isten terveiben kiváltságos helyzetben volt. Ennek az „Oszlopai” Jézus Krisztus életének, szenvedésének, halálának és feltámadásának tanúi voltak. Itt gyűltek össze az apostolok újra nagypéntek katasztrófája után. Az utolsó vacsora terme tanúsítja ezt a mai zarándoknak: itt történt a pünkösdi csoda, innen lépett elő Jézus üzenete és győzelme a világba. A lelki javak gazdagsága tette Jeruzsálem adósává Pál Ázsiában és Görögországban lévő közösségeit.

Ez a páli gondolat található meg Ferenc pápa kijelentésében, amikor ezt mondta: *„arra a megáldott földre gondolok, amelyben Krisztus élt, ahol meghalt és feltámadt. Minden keresztény köszönettel tartozik azoknak az egyházaknak amelyek ezen a vidékén élnek”*. Mint már Pál gyűjtése is, a mai gyűjtés a Szentföld javára a világegyház ezen adósságának elismerése, a köszönet jele, de jele az egység kötelékének és a szeretetnek is.

Ma még egy további motívum is jön ehhez: a csekély kisebbség fájdalmas és bizonytalan helyzete, hogy egy növekvő iszlám fundamentalizmus környezetben él, amely sok keresztényt arra kényszerít,

hogy ezt a földet elhagyja és biztonságosabb körülmények között éljen. Ferenc pápa egy alkalommal a keleti egyházak vezetőivel való találkozásakor mondta: „*Nem egyezünk bele abba, hogy a Közel-Kelet, ahol kétezer éven át Jézus nevében hitvalló keresztények éltek, keresztények nélkül maradjon*”. Ez annak a jele, hogy ismeri a veszélyt a bibliai országokban, látja a keresztények kivándorlását. Szükséges a világegyház gyűjtése a Szentföld egyházainak, hogy segítse számukra ezt a veszélyt túlélni.

Azokat a szavakat, amelyekkel Pál a korintusi közösséget Jeruzsálem számára adakozásra buzdítja mi is megszívlelhetjük: „*Azt mondom ugyanis: Aki szűken vet, szűken is arat; s aki bőven vet, bőven is arat. Mindenki elhatározásának megfelelően adjon, ne kelleniül vagy kényszerűségből, mert Isten a jókedvű adakozót szereti.*” (2 Kor 9,6-7).

(Raynald Wagner OFN, „Nur sollten wir an ihre Armen denken” Im Land des Herrn 68. Jg. 2014. 4-13.o. alapján)

KÖNYVISMERTETÉS

Frédéric Manns OFM, *Bibliai szövegek értelmezése a zsidó és keresztény hagyományokban*, L'Harmattan, Budapest 2013. Szerkesztő: Szabó Xavér OFM.

Frédéric Manns, francia ferences szerzetes, 1972 óta professzor a jeruzsálemi *Studiorum Biblicum Franciscanum* intézetben. Egyike azoknak a kutatóknak, akik tényleg mélyrehatóan ismerik az Újszövetség zsidó hátterét. Ebből kifolyólag figyelme főképp az Újszövetség és a korai judaizmus kapcsolatára irányul, s ezzel összefüggésben a zsidóság irodalmi örökségét is folyamatosan vizsgálja. Hosszú tudományos pályafutása során számos könyvet jelentetett meg, amelyek részben az Újszövetség zsidó kortörténetét és a judaizmus irodalmát (Misna, midrások) mutatják be, részben újszövetségi témákkal (pl. Jézus mint Dávid fia; Mária mint zsidó asszony és a hit példaképe; a tarzuszi Saul; a zsidókereszténység; János evangéliuma) foglalkoznak. Frédéric Manns ugyanakkor a mai kor kereszt-

tényeit érintő szempontokat sem hagyja figyelmen kívül, hiszen az egyik nemrégiben megjelentetett könyvének témája éppen az új evangélizáció (*Qu'est-ce que la nouvelle évangélisation?* 2012).

A szóban forgó bibliatudós persze nemcsak könyveket publikált, hanem különböző folyóiratokban hosszabb-rövidebb tanulmányokat is nagy számban megjelentetett. Egyik tanítványa, Szabó Xavér OFM, aki jelenleg a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola tanára – idegen nyelvekben járatos munkatársak együttműködésével – arra vállalkozott, hogy néhány érdekesebb tanulmányt magyar nyelven is közreadjon.

Úgy vélem, hogy a válogatott értekezések jól tükrözik Frédéric Manns munkásságát és exegetikai szemléletét, hiszen ezek az írások meglehetősen változatos témákat érintenek: kortörténet (Galilea, Tábor-hegy); a judaizmus iratai (apokalipszisek, targum, rabbinikus iratok); zsidó írásmagyarázat (az Énekek Éneke zsidó értelmezése); a zsidó-keresztények elleni polémia a rabbinikus iratokban; újszövetségi témák (pl. Márk evangéliumának szerkezete, az Isten fia cím, a 12 éves Jézus a templomban, a húsvéti jelenet); módszertani megfontolások arról, hogyan is lehet gyümölcsözően használni a korai judaizmus iratait az újszövetségi könyvek értelmezésénél.

Az egyes tanulmányok beható ismertetésére itt nincs lehetőségem. Csupán néhány példát említek olyan cikkekből, amelyekben Frédéric Manns újszövetségi szövegeket és témákat vizsgál zsidó iratok fényében. A „*Boldogok a szelídek, mert ők fogják örökölni a földet*” mondattal kapcsolatban joggal hangsúlyozza, hogy a boldogmondás szoros összefüggésben áll a 37. zsolttárral, s ezért ennek a zsolttárnak a zsidó iratokban történő értelmezésére összpontosít. Végül erre a következtetésre jut: „A 37. zsolttárt az apokaliptikus környezetben, a qumráni peserben, a hellenista zsidóságban, sőt még a farizeusi szövegekben is szimbolikusan értelmezték. A föld a bölcsességet, az örök életet és a mennyet szimbolizálta... Megismételve a zsolttárt jövő időben („ők fogják örökölni a földet”), Jézus eszkatologikus jelentést ad a földnek, amely közel áll a Királysághoz, mivel a Bölcsesség és a Királyság közeli fogalmak.” (117. old.)

A „*Négy asszony a kereszt alatt*” című tanulmányban a szerző arra hívja fel a figyelmet, hogy a rabbinikus hagyományban jól

ismert a négy ősanya motívuma (Sára, Rebekka, Ráchel és Lea). Emellett a négyes számnak egyetemes vonatkozása is van. „Négy zsidó asszony és négy pogány katona állt a kereszt mellett. A négyes szám kozmikus szimbólum, a négy égtájat jelképezi: Isten újjáteremtett népének, akit zsidók és pogányok, férfiak és nők alkotnak, be kell népesíteni az egész világot.” (135. old.)

Különösen is érdekes „*A hatalommal tanító*” Jézus címen megjelent tanulmány, mert világossá teszi: Jézus tanítói tevékenysége az Ószövetség által nyújtott mestermintákat (a prófétai és a bölcsességi modellt) követte, viszont lényegében különbözött a korabeli zsidó tanítómesterek szemléletétől. Ez utóbbiak számára a törvény értelmezése volt a fontos, Jézus számára ellenben Isten országának hirdetése. A különbség a tanító – tanítvány kapcsolatban is megmutatkozik. A zsidó világban a tanítvány választotta mesterét, az evangéliumok szerint viszont tanítvánnyá csakis Jézus meghívása által válhatott valaki. Ő olyanokat is meghívott, akiket a rabbik nem tartottak méltóknak (pl. a vámosokat). A farizeus-tanítvány a képzés után önálló mesterré vált; Jézus tanítványa számára ez nem lehetséges, mert ő mindig tanítvány marad: számára csak egyetlen Mester létezik, akinek követése „állandó életállapot” (76. old.), és minden egyéb köteléktől való elszakadást vonja maga után. Jézus tanítványának nem vallási hagyományt kell memorizálnia, hanem Jézussal, a Messiással és Isten Fiával kell élet- és sorsközösséget vállalnia, aki nem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem, hogy Ő szolgáljon (Mk 10,45).

Mindent egybevetve elmondható: a tanulmánykötet hasznos segítség abban, hogy jobban megértsük az újszövetségi könyveknek a zsidó hagyományban való gyökerezését, de azt az újszerűséget is, amelyet ezek az iratok hordoznak. (*Kocsis Imre*)

Kispályás labdarúgó tornán népszerűsítették Medugorjében a Szentírást – A Horvát Bibliatársulat az albán, a szerb és a makedóniai bibliatársulattal együttműködve 2015. február 20-22-ig Medugorjében szervezte meg a kispályás labdarúgó tornát a Szentírás népszerűsítése érdekében. A teljes programnak keretet adott a közös ima és a Szentírással való találkozás. A focit megelőzte a szentírásolvasás, amelyet a napi olvasmány alapján fra Ivan Dugandzic biblikus professzor tanítása és szentírás-magyarázata követett. A találkozón hat csapat vett részt, akik Albániából, Makedóniából és Bosznia-Hercegovinából érkeztek.

A találkozó elsődleges célja a barátkozás, az ismerkedés volt és az a vágy, hogy a résztvevők olvassák a Szentírást és megéljék Isten Igéjét. Ahogyan minden más versenyen, a résztvevők itt is jelképes jutalomban részesültek, amelyek mosolyt varázsoltak a versenyzők arcára. Damir Lipovseka, a Horvát Bibliatársulat elnökének véleménye szerint valóra vált az az ötlet, hogy ezzel a találkozóval népszerűsítsék a szentírásolvasást. A labdarúgó mérkőzések elősegítették a szentírásolvasást, és növelték a találkozó örömét. „Ez a találkozó valóban az öröm találkozója, amely a gazdagság felé vezet, mert a bibliatársulatok nem csak a különböző nemzeteket, hanem a különböző vallási elkötelezettségű embereket is összekapcsolta” – mondta Mario Cosic atya a szarajevói Szent József Katolikus Iskolaközpont Kollégiumának elnöke.

(kta – Mária, a Béke Királynője visszhangja, 2015. március)

Magyarok Bibliája program: tízezer biblíamásolót keresnek az egész országban (Magyar Kurír, 2015. március 8.)

A teljes biblia kézzel másolásához gyűjt vállalkozó szellemű „írástudókat” a szegedi Szent Gellért-plébánia. A teljes Szentírás kézzel másolata a tervek szerint a Szent Gellértről elnevezett templom felszentelésének idején, negyvenéves jubileumára elkészül. A plébánia az elkészült kódexet zárandoklat keretében szeretné Ferenc pápának átadni Rómában, 2015 szeptemberében. Bekapcsolódní az alábbi címen lehet:

<http://szegedtarjanplebania.hu/Biblia-masolas.html>

TÁRSULATUNK ÉLETÉBŐL

Biblikus figurák készítése – A Bibliaközpontban ismét tartottunk egy Biblikus figura készítő hétvégét 2015. január 23-25 között. A Biblikus figurák elkészítése és a résztvevők öröme az alkotás során, minden alkalommal újabb lendületet ad. Karácsony előtt minden évben jelentkeznek újabb érdeklődők, illetve a régi kurzusok résztvevői szeretnék bővíteni a kollekciónkat. Így volt ez 2014 karácsonya előtt is, de többek bánatára egyéb okok miatt nem tudtunk időpontot találni.

Emiatt 2015. januárjában egy kis csapat igyekezett bepótolni a mulasztást. Két visszatérő és két új jelentkezővel tartottuk meg az elmaradt Biblikus figura készítő kurzusunkat. A hétvége jó hangulatban, a közös munka és a sikerélmény örömeivel ért véget.

(Gelley Anna)

A Társulatunk által alapított és gondozott Szentírás Alapítvány az illetékes hatóságtól 2014. októberében megkapta a jótévedőink 2013-as évre befizetett adójának a Szentírás Alapítvány támogatására felajánlott 1 %-át, összesen **21.891 Ft**-ot. A kapott összeg felhasználásával a Kárpátaljai Püspökség számára biztosítottunk 60 db Szentírást.

A Szentírás Alapítvány továbbra is várja Jótévedőink adományait és a számára felajánlott 1%-ot. Az Alapítvány adószáma: 19639886-1-42.

A támogatásért hálás köszönetet mondunk!

Az erdélyi Katolikus Magyar Bibliatársulat tevékenysége 2014-ben

„Mária boldog..., mert hitt, és ebben a hitben fogadta méhében Isten Igéjét, hogy aztán a világnak adja.” (XVI. Benedek Pápa: *Verbum Domini*) A jó Isten kegyelméből társulatunk igyekezett az elmúlt év során többekkel is megismertetni és megszerettetni Isten Szavát. Rendezvényeinken megtapasztaltuk, hogy „az egyház úgy él a Szentírásból, miként az Eukarisztiából.” (Henri Lubac, *Geist aus der Geschichte*). Egyre inkább fölfedeztük az Ige hirdetésének szépségét és fontosságát. Az évre visszatekintve, a következő rendezvényekről számolhatunk be:

A Biblia éve, 2008 óta minden évben megszervezzük a **Főegyház-megyei Biblia-napot**. Ez az egynapos program valamelyik főesperesi központban alkalmat kínál arra, hogy együtt ünnepeljük, tanulmányozzuk, hallgassuk Isten Igéjét. Meghívott rá minden katolikus érdeklődő, különösen a főegyház-

házmegeye olyan közösségeinek tagjai, akiknek életében már jelen van a Szentírás. 2014 októberében Csíkszeredában tartottuk meg *A Szentírás közösségformáló erő szórványban és nagyközösségben egyaránt* címmel, és megemlékeztünk társulatunk 20. évfordulójáról.

Biblia-napot tartottunk 2014 februárjában Szatmárnémetiben, és márciusban Kolozsváron az egyetemi lelkeszségen.

A nyár során megtartottuk a szokásos **táborainkat** gyerekeknek, fiatal házasoknak és felnőtteknek Gyimesfelsőlokon. **KMB-nyaralásra** hívtuk a bibliakörök tagjait és családtagjaikat, majd pedig a **fiatal családosoakat** *Isten arca bennem és a Bibliában* címmel. A bennünk eddig kialakult Isten-képet a Szentírás Isten atyai és anyai

vonásaival gazdagította. A táborok programja tartalmazott továbbképzést, bibliai beszélgetéseket, kirándulást, éneklést, játékokat, színes estet stb., mindazt, ami segített, hogy a Szentírás iránt érdeklődők nyaralós hangulatban jól érezzék magukat. A fiatal házaspárok számára jó alkalom volt a házaspári kapcsolat elmélyítésére, egy közös családi nyaralásra az Ige fényében. **Kincses-sziget gyermektábor** volt I–VII. osztályos gyerekek számára *Válaszút* címmel. Idén három bibliai résszel foglalkoztunk: Noé, Gedeon és Dávid király történetével. A tábor célja, hogy a bibliai történeteken keresztül megmutassuk az életre vezető utat, illetve a helyes és helytelen út következményeit. A napi foglalkozások során gyakoroltuk azt, hogyan lehet a hétköznapi élet döntéshelyzeteiben alkalmazni a bibliai alapigazságokat.

A Bibliaközpontban Marosvásárhelyen havonta módszertani és biblikus képzést tartottunk. Meghívott előadók voltak: Ilyés Zsolt, Zamfir Korinna, Bercezki Silvia.

Korábban is vezettünk felkérésre **biblikus programokat** (Pax Romana, Háló, Pasztorális napok stb.

keretében). Előzetes egyeztetés alapján plébániák vagy más egyházi közösségek felkérésére hasonló módon vállalkozunk különféle biblikus programok (bibliai alapkursus, hétvégék, táborok, szentírásos napok, esték stb.) levezetésére.

Emellett havonta küldtünk **bibliaóra-vázlatokat** csoportvezetők kérésére, hogy segítsük őket a biblikus munkában. – **Szakmai tanácsadást, szakanyag küldését** biblikus lelkipásztori munkához a gyongyvermagos@gmail.com e-mail címen igényelhetnek.

Keressük az utakat, hogy miként lehetne a gyakorlatban nagyobb prioritást szerezni a lelkipásztori munkában az Ige hirdetése, a

Szentírás üzenete terjesztésének. – Keressük a módozatot arra is, hogyan lehetne egyházmegyei szinten különböző rétegeknek (például hitoktatók, egyházközségi munkatársak stb.) programokat szervezni.

„A Szentírásnak kell táplálnia és irányítania az egész egyházi igehirdetést” – olvassuk a már idézett pápai dokumentumban. (*Dei Verbum* 21) Az erdélyi társulat alapítója, Nagy József pedig így vélekedett: „Ha főegyházmegyénk *igazi* megújulását akarjuk munkálni, nem pedig csupán divatos programok szervezésében kimerülni, akkor valóban és konkrétan prioritást kellene adni Isten Igéjének a lelkipásztori munkában.”

<http://www.vasarnap.katolikhos.ro/1901-panorama/3593-az-ige-szolgalataban>

Tagságunk egy kis csoportja minden második héten pénteken du. 5-6-ig a Bibliaközpontban **imaórát** tart, hogy Isten áldását kiesdje munkánkhoz, és imáiba foglalja minden egyes társulati Tagunk, Jótevőnk és Olvasónk személyes problémáit, gondjait. Kérjük, a távolból is kapcsolódjanak be ebbe a közös imába.

Az imaórák időpontja és az elmélkedések témája: ápr. 10.:
1 Tessz 5,15-18; ápr. 24.: Lk 16,13; máj. 15.: Jn 2,23-24; máj. 29.: Mk 9,33-37; jún. 12.: Jn 12,25-26; jún. 26.: Mt 7,21; júl. 10.: Mk 3,31-35; júl. 24.: Róm 5,1-5; aug. 7.: Kol 3, 6-17; aug. 28.: Jn 15,9-11.

Szeretettel hívunk a közös imára (a helyszínen vagy a távolból bekapcsolódva) minden kedves társulati tagot és érdeklődőt!

Minden kedves Tagtársunknak és Olvasónknak
áldott Húsvéti Ünnepet kívánunk!
A Társulat vezetősége és a Szerkesztőség

KIADVÁNYAINK – HASZNOS AJÁNDÉKOK

FERENC PÁPA: AZ EVANGÉLIUM ÖRÖME – Ára: 1600,- Ft.

KOCSIS IMRE: AZ ÜDVÖSSÉG IGÉJE – Ára: 2600,- Ft.

SZABÓ MÁRIA: A ZSOLTÁROK KINCSEI – Ára: 4600,- Ft.

BALÁS BÉLA: HITÜNKRŐL Ára: 250,- Ft.

„MINDENKINEK MINDENE LETTEM” – Emlékeink Mihály atyáról – a 25 éve elhunyt Opálény Mihályról. Ára: ---

BALÁS BÉLA: KIS IDŐ – Egyháztörténelmi vázlatok. Érdekesítő áttekintése az Egyház 2000 éves történetének. Ára: 980,- Ft.

SZENTFÖLD – DVD – „JÉZUS SZÜLŐFÖLDJÉN MEGSZÓLAL AZ ÖRÖMHÍR” – kb. 1000 színes kép, közben az adott helyekhez kapcsolódó szövegek hallhatók. Ára: 1600,- Ft.

PÁL APOSTOL NYOMÁBAN – DVD – „A KÖVEK ÜZENETE” – a Pál apostollal kapcsolatos kis-ázsiai helyszínek. Ára: 800,- Ft.

A SZENTFÖLDÖN – JÉZUS LÁBA NYOMÁN – DVD – felvételek és ismertetés a legfontosabb evangéliumi helyekről. Ára (szövegkönyvvel): 1.600,- Ft.

ÉLETÜNK KRISZTUSSAL – DVD – Tarjányi Béla három előadása. Ára: 800,- Ft.

A BIBLIA SZEREPE LELKI FORMÁLÓDÁSUNKBAN – DVD – Tarjányi Béla előadása. Ára: 800,- Ft.

MAGYARSÁGUNK ÉS A BIBLIA – CD Ára: 600,- Ft.

VÍZ, VÍZ, VÍZ – Vágvolgyi Éva elmékedése. Ára: 800,- Ft.

A DVD-k és CD-k megvásárolhatók a Bibliaközpontban:

1066 Bp. Teréz krt. 28. I/6., nyitva: H-Cs 9-17.

Tel: 332-22-60, E-mail: jeromos@biblia-tarsulat.hu

Verbum Domini

*Egy példány ára 250 Ft
az évi négy szám 1000 Ft (+ postaköltség)*

MEGHÍVÓ

A 2015. április 25-én 10 órakor
a Credo-házban rendezendő

**VÁCI EGYHÁZMEGYEI
BIBLIAI NAPRA**

A Credo-ház a Székesegyház mögött,
a Konzervatóriummal szemben található: Vác, Kossuth tér 4.

Program

10:00 **MEGNYITÓ ÉS KÖSZÖNTŐ**
Dr. Varga Lajos váci segédpüspök

10:15 **ISTEN MEGTAPASZTALÁSA AZ IMÁBAN I.**
Végváry Éva
a Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat főtáborára

11:15 **SZÜNET**

11:35 **ISTEN MEGTAPASZTALÁSA AZ IMÁBAN II.**
Végváry Éva
a Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat főtáborára

12:30 **SZÜNET**

13:20 **LUKASÁG A BIBLIÁBAN**
Dr. Törjányi Béla PhD
a Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat Gyvezető elnöke,
PPKE HTK Újzsidókérdés Tanszék nyug. professzora

15:00 **SZENTMISE**

Részvételi szabványát kérjük, április 20-ig jelezni
a követhető elérhetőségeken:
Vastag Antónia: 06-30/493-2672, vastag.magd@vacieg hazmegye.hu

manet in aeternum
